

**İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN
ÖĞRETMEN ÖRGÜTLERİNE (SENDİKALARA)
ÜYE OLMAMA SEBEPLERİ**

**Ebru GÖKÇE
Yüksek Lisans Tezi**

Danışman: Doç. Dr. Cemil YÜCEL

**Uşak
2009**

**İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN
ÖĞRETMEN ÖRGÜTLERİNE (SENDİKALARA)
ÜYE OLMAMA SEBEPLERİ**

Ebru Gökçe

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Danışman: Doç Dr. Cemil Yücel

Uşak
Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eylül, 2009

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMEN ÖRGÜTLERİNE (SENDİKALARA) ÜYE OLMAMA SEBEPLERİ

Ebru GÖKÇE

Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eylül 2009

Danışman: Doç. Dr. Cemil YÜCEL

Tüm meslek gruplarında olduğu gibi öğretmenlerin de çeşitli amaçlarla kurdukları mesleki örgütler vardır. Bu örgütler “sendikal faaliyetler” adı altında üyesi olan öğretmenlerin beklentilerine cevap vermeye çalışmaktadır. Bu çalışma ile herhangi bir öğretmen örgütüne katılmayan öğretmenlerin, katılmama sebepleri araştırılmıştır. Uşak ilinde merkezdeki ilköğretim okullarında 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılında görev yapan öğretmenler ziyaret edilerek ve sendikalara üye olmama sebepleri araştırılmıştır. Araştırma sırasında öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve kıdem yılları, branşları dikkate alınmıştır. Hazırlanan ölçekte öğretmenlerin sendikalara üye olmama sebepleri çeşitli başlıklarda incelenmiştir. Bu başlıklar; Sendikalardan Kaynaklanan Problemler, Sosyal Problemler, Öğretmenlerden Kaynaklanan Problemler olarak sıralanmıştır. Ölçek dört bölümden oluşmaktadır. Ölçek soruları hazırlanırken uzman görüşlerinden ve sendika üyesi olmayan öğretmenlerin görüşlerinden yararlanılmıştır. Hazırlanan anketle merkez ilköğretim okullarında görev yapan yaklaşık 250 öğretmene ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda sendikalara üye olmama sebebi olarak en çok sosyal problemler sebep olarak gösterilmiştir. Ayrıca her hangi bir sendikaya üye olmayan öğretmenlerin sendikalara karşı genel olarak olumsuz bir tutuma sahip oldukları çalışma sonucu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte herhangi bir sendikaya üye olmayan öğretmenler sendikalara karşı olumsuz bir tutuma sahip olsalar da, sendikaların gerekli kurumlar olduğunu düşünmektedirler. Bu duruma çözüm olarak ise, sendikaların siyasal oluşumlardan uzak durması ve yeniden yapılanmaya giderek mesleki örgüt havasına bürünmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Örgüt, Mesleki Örgüt, Öğretmen Örgütleri

ABSTRACT

ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS' REASONS FOR NOT AFFILIATING THEMSELVES TO TEACHER UNIONS

Ebru GÖKÇE

Department of Educationla Administration
School Studies Institute Uşak University, September 2009
Advisor: Assoc. Prof. Dr. Cemil YÜCEL

As with all Professional groups, teachers have also established professional organisations serving variety of purposes. These organisations have been working to respond to the expectations of their members under the term of “union activities”. This study aims to investigate reasons for teachers not affiliating themselves to any of the teacher unions. The elementary school teachers working in the centre of Uşak city during the academic year 2007–2008 were visited and their reasons for not affiliating themselves to any of the teacher unions were investigated. During the research, the teachers’ age, gender, years of seniority and branches were taken into consideration. Teachers’ reasons for not affiliating themselves to any of the teacher unions were examined under various headings in the prepared research instrument. These headings were organised as problems arising from the unions, problems arising from teachers and social problems. The research instrument, questionnaire, for the study consists of four parts. While preparing the items of the questionnaire, specialist (expert) opinions and opinions of the teachers who are not affiliated to any of the teacher unions were made use of. With the prepared questionnaire, almost 250 teachers working in the central elementary schools were reached. As a result of the study, social problems appeared to be the main reason as to why teachers were not affiliated to any of the teacher unions. Additionally, it was also revealed that nonaffiliated teachers generally had negative attitudes against the unions. Although they have negative attitudes, non-affiliated teachers believed that the unions were essential organisations. As a concluding remark, a solution such as unions becoming more of professional organisations through a serious case of restructuring and abstaining themselves from politics can be put forward.

Key Words: Organisations, Professional Organisation, Teacher Unions.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Ebru GÖKÇE'nin İlköğretim Öğretmenlerinin Öğretmen Örgütlerine (Sendikalara) Üye Olmama Sebepleri başlıklı tezi 11/09/2009 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı Soyadı		İmza
Üye (Tez Danışmanı) :	Doç.Dr. Cemil YÜCEL
Üye :	Doç. Dr. Lütfullah TÜRKMEN
Üye :	Yrd. Doç. Dr. M. Akif HELVACI

Doç.Dr. Cemil YÜCEL
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu tezi hazırlamamda emeğini, tecrübelerini ve zamanını esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Cemil YÜCEL'e teşekkür ederim.

Ayrıca her türlü sorumda bana destek olan, rehberlik eden Yard.Doç.Dr. Akif HELVACI'ya çok teşekkür ederim.

Tez ile ilgili her türlü problemimde desteğini ve yardımlarını esirgemeyen Araştırma Görevlileri; Ebru KARATAŞ, Gökhan DEMİRHAN, Burcu KARABULUT ve tüm arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Hayatımın her döneminde yanımda olan, maddi-manevi hiçbir desteğini esirgemeyen ve tüm çalışmalarımda beni yüreklendirip emek veren ailemin tüm bireyelerine, özellikle eşim Kenan GÖKÇE'ye ve oğlum Ege GÖKÇE'ye teşekkür ederim.

Ebru GÖKÇE

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Ebru GÖKÇE
Doğum Yeri ve Tarihi : Çorum-1980

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi
Türkçe Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğrenimi :
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce (Orta)
Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar : Karahallı Alfaklar İlköğretim Okulu
Projeler : (1)Comenius Projesi Kapsamında “Sporun Birleştirici ve Bütünleştirici Özelliği” (2006)
(2) Comenius Projesi Kapsamında “Bugün Yarın Hep Beraber”(2008)
(3) TÜBİTAK-Uşak MEM İşbirliği İle “İlköğretim Öğretmenlerine Yönelik Proje Danışmanlığı Çalıştayı”
“İşyeri Adlarının Seçiminde Türkçenin Kullanımını Yaygınlaştırma ve İş Yeri Sahiplerini Bilinçlendirme”(2007)
Çalıştığı Kurumlar : Alfaklar İlköğretim Okulu (2003-2005)
Mehmetçik İlköğretim Okulu (2005-)

İletişim

e-posta Adresi : ebrusevincgokce@hotmail.com

Tarih : 11/09/2009

TABOLAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1. 2006 Yılında Var Olan Eğitim Sendikaları ve Üye Sayıları.....	16
Tablo 2. 2007 Yılında Var Olan Eğitim Sendikaları ve Üye Sayıları.....	17
Tablo 3. 2008 Yılında Var Olan Eğitim Sendikaları ve Üye Sayıları.....	18
Tablo 4. 2006-2008 Yılları Arasında Sendikaların Üye Sayılarındaki Değişiklikler.....	19
Tablo 5. Eğitim Çalışanları İçinde Sendikaya Üye Çalışan Sayısı.....	20
Tablo 6. Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olmama Nedenlerine İlişkin Görüşlerinin Temel Faktörleri ile İlgili Betimsel İstatistikler.....	31
Tablo 7. Öğretmenlerin Sendikalar,dan Kaynaklanan Üye Olmama Sebeplerine İlişkin Görüşleri Ve Betimsel İstatistikleri.....	32
Tablo 8. Öğretmenlerin Sosyal Sebepler Bakımından Üye Olmama Sebeplerine İlişkin Görüşleri Ve Betimsel İstatistikler.....	33
Tablo 9. Öğretmenlerden Kaynaklanan Üye Olmama Sebeplerine İlişkin Öğretmen Görüşleri Ve Betimsel İstatistikleri.....	34
Tablo 10. Öğretmenlerin Sendikadan, Sosyal Durumdan ve Öğretmenlerden Kaynaklanan Üye Olmama Sebeplerine İlişkin Puanlarının Cinsiyete Göre T- Testi Sonuçları.....	35
Tablo 11. Kıdem Değişkenine Göre Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olmama Görüşlerine İlişkin Anova Sonuçları	36
Tablo 12. Branş Değişkenine Göre Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olmama Görüşlerine İlişkin Anova Sonuçları.....	37
Grafik 1. Uşak'ta Sendikaya Üye Olan ve Olmayan Öğretmenlerin Oranı(2008):.....	21
Grafik 2. Türkiye'de Sendikaya Üye Olan ve Olmayan Öğretmenlerin Oranı(2008):	21

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ	iv
ABSTRACT	v
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	vi
ÖNSÖZ	vii
ÖZ GEÇMİŞ	viii
TABOLAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1
Amaç	2
Problem Cümlesi	2
Sınırlılıklar	3
BÖLÜM I	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
Öğretmenlik Mesleği	4
Örgüt	6
Mesleki Örgütlenme	6
Öğretmen Örgütleri	7
<i>Sendikalar ve Amaçları</i>	11
<i>Sendikalarla İlgili Sayısal Veriler</i>	14
<i>Uşak'ta Sendikal Faaliyetler</i>	21
Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar	22
BÖLÜM II	28
YÖNTEM	28
Evren ve Örneklem	28
Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	28
Verilerin Toplanması ve Analizi	29
BÖLÜM III	31
BULGULAR	31
BÖLÜM IV	38
TARTIŞMA VE YORUMLAR	38
BÖLÜM V	42
SONUÇ VE ÖNERİLER	42
KAYNAKÇA	45
EK-1 (Ölçek Formu):	48
EK-2 (Ölçeğin Uygulanacağı Okullar)	51

GİRİŞ

Eğitim insanın yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir ve her geçen gün eğitim anlayışı ve eğitimin çehresi değişmektedir. Kuşkusuz eğitimde sürecin en önemli parçalarından biri öğretmendir. Öğretmenler ise kamu çalışanları içinde sayı bakımından önemli bir orana sahiptir. Bu durum, tüm kamu çalışanları düşünüldüğünde büyük bir orana karşılık gelmektedir.

Kamu alışanları geçmişten günümüze, birçok toplumda olduğu gibi örgütlenme gereksinimi duymuşlar ve bu amaçla çeşitli sendikal örgütlenme yollarına gitmişlerdir. Öğretmenler de diğer tüm kamu çalışanları gibi özlük haklarını aramak, maddi ve manevi yönden daha iyi koşullarda çalışmak, statü kaybını aza indirmek ve meslekte saygınlık kazanmak amaçıyla çeşitli örgütler kurmuşlardır. Fakat bu örgütlenmelerin birçoğu uzun soluklu ve amaına ulaşan örgütlenmeler olmamıştır. Bu sebeple her geçen gün çehresi değişen ve ye sayısında çok çeşitli dalgalanmalar görülen örgütler ortaya çıkmıştır. Bu sayısal değişimin ya da ğretmen örgütlenmelerine yönelik olumsuz bakış açısının sebepleri bilindiği taktirde; ğretmen örgütlerinin de yeniden yapılanma, değişime ayak uydurma ve kendilerini yenileme bakımından çaba göstereceği düşünülmektedir.

Ayrıca geçmişten beri yaşanan bir takım sıkıntılı demokratik süreçler, çeşitli müdahaleler, kanun değişiklikleri ğretmen örgütlenmelerinin bazen yasaklanmasına, bazen de yasal bazı kısıtlamalarla karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur. Bu sebeple de geçmişten günümüze uzanan, uzun soluklu bir ğretmen örgütlenmesinden söz etmek mümkün değildir.

Gelişmiş ülkelerdeki işleyiş incelendiğinde, bu ülkelerde devlet- sendika ve sivil toplum kuruluşlarının birlikte hareket ettiği ve ortak noktalarda buluşarak ağı yakalayıp gelişmişliklerini sürdürdükleri görülmektedir. Sendikaları bu ülkelerde misyonunun gereklerini yerine getirdiği ve bu anlamda yasal sıkıntılar yaşamadığı ve yesi olan eğitim çalışanlarının çoğunun beklentilerini karşıladığı bilinmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise ülkemizde olduğu gibi devlet- (sendika) sivil toplum kuruluşu iş birliği sağlanamamakta ve ortak bir noktada çoğu zaman

buluşulamamaktadır. Bu da çeşitli örgütlere üye olan kamu çalışanlarının beklentilerinin karşılanmamasına sebep olmakta ve bu örgütlenmelere ilişkin bakış açılarını değiştirmektedir. Ülkemizde bazen sendikalardan, bazen öğretmenlerin kendilerinden bazen de toplumdan kaynaklanan olumsuz düşünceler sebebiyle tam anlamıyla bir sendikalaşmadan söz etmek mümkün değildir.

Bu çalışmayla bir yönden sendikalar ve öğretmenler arasındaki arz-talep dengesi incelenecektir. Tüzüklerinde ve yönetmeliklerinde oldukça yararlı ve olumlu hedeflerden bahseden sendikaların, bu kadar yararlı ve öğretmenlerin lehine amaçlar oluşturmalarına rağmen bazı öğretmenler tarafından neden talep edilmediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, İlköğretim öğretmenlerinin sendikalara katılmama sebeplerini ortaya koymak ve bu genel amaç doğrultusunda üye olmama nedenleri ile bazı değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını incelemektir.

Problem Cümlesi

İlköğretim Öğretmenlerinin sendikalara üye olmama sebepleri nelerdir?

Alt Problemler

1. Üye olmama sebepleri aşağıdaki;
 - a. Sendikalardan kaynaklanan sebepler,
 - b. Sosyal kaynaklı sebepler ve
 - c. Öğretmenlerden kaynaklanan sebepler bağlamında hangi faktör altında toplanmaktadır.
2. İlköğretim öğretmenlerinin sendikalara üye olmama sebepleri;
 - a. Cinsiyet
 - b. Kıdem yılı
 - c. Branşa göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Sınırlılıklar

Bu araştırmada 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılları arasında Uşak Merkezde kadrolu olarak görev yapan ve sendikaya üye olamayan İlköğretim Öğretmenleri dikkate alınmıştır.

Veriler, uygulanan ankette elde edilen verilerle sınırlıdır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde konu ile ilgili literatüre yer verilmiştir. Bu alanda yazılmış kaynaklar taranarak; örgüt, mesleki örgüt ve öğretmen örgütleri açıklanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin sendikalaşma hareketinde yer alışının tarihi sürecine de değinilmiştir.

İkinci bölümde çalışmanın yöntem kısmına yer verilmiştir. Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklemeden bahsedilmiştir. Ayrıca veri toplama aracının nasıl geliştirildiği, verilerin nasıl toplandığı ve analizlerin nasıl yapılacağından bahsedilmiştir.

Üçüncü bölüm çalışmanın bulgularından oluşmaktadır. Yapılan analizler problem cümlelerine göre sıralanmıştır. Öncelikle öğretmenlerin sendikaya üye olmama sebeplerinin hangi anket boyutunda yoğunlaşmakta olduğu tespit edildi. Sonra, bu sebeplerin yaş, cinsiyet ve kıdeme göre değişlik gösterip gösterilmediğine bakılmıştır.

Dördüncü bölümde bulgular yorumlanarak tartışmalara yer verilmiştir. Ayrıca daha önceden benzer konuda yapılan çalışmalardan da bahsederek benzer ve farklı yönlerine değinilmiştir. Beşinci ve son bölüm olarak da, çalışmanın sonucu ve bu çalışma sonucundaki önerilere yer verilmiştir.

BÖLÜM I

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenlik mesleği toplumsal açıdan büyük önem arz eden bir meslektir. Çünkü öğretmenler çocuklara yalnızca bilimsel bilgi aktaran kişiler değil; öğrencilere toplumun kültürünü, değerlerini, gelenek ve göreneklerini aktaran kişilerdir. Çocukların öğrenim yaşamı boyunca hem sosyalleşip hem de kendini kültürüne adapte olabilmesinde öğretmenin rolü tartışılmaz. Bu sebeple eğitim- öğretim bir bütündür ve öğretmen bu süreçte işin hem eğitim hem de öğretim kısmıyla ilgilenir. Öğrencilerin toplum kurallarına uyan, manevi değerlerine sahip çıkan, bilinçli birer vatandaş olarak yetişmelerini sağlamak işin eğitim boyutudur. Bilimsel ve teorik bilgilerle donanmasını sağlamak ise öğretim boyutudur. Bu sebeple eğitim ve öğretim bir bütündür. Eğitimin hayat boyu devam eden bir süreç olduğu düşünülünce de öğretmenin bu süreçte önemli bir yere sahip olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

Öğretmenin herhangi kendi alanında bilgisinin çok iyi olması, başarılı bir öğretimin ön koşulu olmasına karşılık, tek başına yeterli değildir. Öğretmenin bildiğini nasıl öğreteceğini de iyi bilmesi gerekir. Öğretmenlik mesleğinin görevleri incelendiğinde genel olarak öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki yeterlilik alanları; öğretimi planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi, iletişim, ölçme ve değerlendirme olarak belirlenmiştir (Celep,2004,s.29).

Öğretmenlik eskiden çeşitli mesleklerden, okumuş aydın insanlar tarafından yapılmaktayken, herkes öğretmenlik yapabilir anlayışı yaygındı. Öğretmenliğin bir meslek olarak kabul edilişi; 13 Mart 1924 tarih ve 439 sayılı Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu' nun 1. maddesinde “Muallimlik, devletin umumi hizmetlerinden talim ve terbiye vazifesini üzerine alan müstakil sınıf ve derecelere ayrılan bir meslektir.”denilerek ortaya konmuştur (Orhan,1999,s.3; Akt. Baysal,2006).

Osmanlı Devleti zamanında, Tazimattan önceki dönemde medreseler kendi öğretmenini kendi içinde yetiştiriyordu ve bunun bir kuralı ya da ölçütü yoktu. Sıbyan mekteplerinde az çok okuma yazma bilen kişiler okuma yazma öğretirdi. Okuma yazma bilen herkes öğretmenlik yapabiliyordu. Bu dönemde ilk öğretmen okulu 16 Mart 1848’de “Darül Muallimin” adı altında Kemal Efendi tarafından açılmıştır. Böylece, bundan yaklaşık 150 yıl önce de öğretmenliğin ayrı bir meslek olarak düşünüldüğünü ve öğretmenlik mesleğini seçeceklerin ayrı bir kurumda yetişmesi gerektiğine inanıldığını, bu amaçla çeşitli girişimlerin gerçekleştirildiğini göstermektedir (Küçükahmet,2000) .

Tanzimat’tan Cumhuriyet’e kadar öğretmen yetiştirmede çeşitli dalgalanmalar yaşanmıştır. Cumhuriyet döneminde ise bu işe çok önem verilmiş ve öğretmen yetiştirme amaçlı birçok kanun çıkarılmış ve düzenlemeler yapılmıştır (Küçükahmet, 2000).

Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele döneminde yaşanan iktidar boşluğu sırasında, şehirlerdeki ve kırsal bölgelerdeki pozisyonlarının avantajlarını kullanarak, mesleki taleplerini siyasi talepler olarak tercüme eden öğretmenler, siyasete ve siyasi eğitime katılmışlardır. Milli Mücadelenin kazanıldığı ve Cumhuriyet rejiminin inşasına başlanıldığı ilk yıllarda ise bir taraftan siyasi belirsizlik, diğer taraftan da öğretmenlerin geldikleri kökenlerin farklılaşması ve hukuki statülerindeki değişimler, öğretmenlerin okul dışı toplumsal rollerine ilişkin beklentileri karşılamamasına yol açmıştır (Özden, 2003).

Öğretmenliğin meslek olarak tanımı, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 43. maddesinde şöyledir; “Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir.” (Tekışık ve Karabıyık, 2001, s.26 ; Akt.Baysal, 2006).

1924 yılında bir meslek olarak kabul edilen öğretmenlik, o günden bu güne çeşitli değişimler geçirerek varlığını sürdürmüştür. Sayısı, saygınlığı, toplumdaki geçerliliği, işlevi her geçen gün olumlu ya da olumsuz yönde değişse de gerekliliği ve uzmanlık isteyen bir meslek olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir.

Öğretmenlerin, mesleklerinin gereklerini tam anlamıyla yerine getirmesi için, önemli birçok faktörün yanı sıra kendini güvende hissetmesi, haklarının korunması, maddi ve manevi anlamda doyuma ulaşması çok önemlidir. Bunun gerçekleşmesinde de kuşkusuz öğretmenlerin üye oldukları örgütlenmelerin payı büyüktür.

Örgüt

“Örgüt, iki veya daha fazla insanın, ortak bir davranışı gerçekleştirmek için, davranışlarını biçimsel kurallara göre düzenledikleri yapıdır” (Keskinkılıç, 2007,s.1).

İnsanlar sosyal varlıklardır ve yaşamlarını sürdürürken diğer insanlara ihtiyaç duyarlar. Bu da geçmişten bu güne insanların örgütlenmesini gerekli kılmıştır.

“Örgütsel davranış; iş görenin, örgütün, işlevsel ve toplumsal çevreleri ile etkileşiminin ürünüdür. İş gören gibi örgütün işlevsel ve toplumsal çevreleri birbiriyle iç içedir” (Başaran, 2000,s.25).

Geçmişten günümüze birçok iş kolunda insanlar farklı sebeplerden dolayı iş birliğine gitmiştir. Bunlar bazen profesyonel, resmi; bazen de gayri resmi olarak ortaya çıkmışlardır. Fakat kuruluş amacı ve şekli nasıl olursa olsun, örgütlenmenin olduğu yerde başarının ve verimliliğin daha fazla olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

Mesleki Örgütlenme

Toplum içinde yaşamının bir gereği olarak, tüm bireylerin bir rolü vardır. Bu rolleri gerçekleştirmede toplum bireylerden beklenti içindedir. Örgütün üyesi olan her birey rolüne uygun davranmakta ve örgüte katılıp, onun bir parçasını oluşturmaktadır. Örgütte bir problemin çözümünde ortak hareket etmek, iş birliğine gitmek söz konusudur. Örgütün üyesi bireyler, örgütsel amaca yönelik, kendi rol ve statü ve sorumlulukları doğrultusunda örgütsel davranışlar geliştirir.

“Toplumsal gereksinimlerin ve sorunların pek çoğu, birden çok kişinin bir araya gelip güçlerini birleştirerek, gereksinmeyi karşılamak, sorunu çözmek için uğraşmayı gerektirdiğinden; toplumsal eylemler artık genellikle ekonomik, politik, dinsel ve mesleki eksenler etrafında düzenlenmiş güçlü grupların etkileri sonucunda meydana gelmektedir” (Bursalıoğlu, 1991,s.53).

Örgütler toplumda yerleşmiş olup, belli işlevleri vardır. Ayrıca zaman içinde değişime uğrayabilir. Üyeleri ile iş birliği yapar, toplumsal ihtiyaçları karşılamaya çalışır. Bu ihtiyaçlarını karşılamak ya da mesleki problemlerine çözüm üretmek amacıyla örgütlenen insanlar, örgütün birer parçasıdır.

Örgütsel davranış; örgütün amaçlarına ulaşmak için, örgüt üyelerinin gerçekleştirdiği davranışlardır. Örgütsel davranışın amacı, örgütün hedeflerine ulaşmak için planlanan düzeyde davranış elde etmektir. Bir iş görenin ister örgütün içinde, ister dışında, kendi görevi ile ilgili ve örgütsel amaca yönelik yaptığı her davranış, örgütsel davranıştır (Başaran, 2000).

Öğretmen örgütlenmelerinin amacı doğrultusunda üye olan öğretmenlerin ve sendika yöneticilerinin gerçekleştirdikleri davranışlar örgütsel davranışlardır. Ayrıca sendikaların tüzük ve yönetmeliklerinde yer alan amaçları da örgütsel amaçlardır.

“Bireylerin çalışma dünyasında elde etmek istedikleri statü ve başkaları tarafından değer verilme gereksinmesi, sosyal yapı içinde saygınlık kazanma güdüsüyle birleşir ve sosyal rolünü etkiler” (Tok, 1996,s.2).

Buradan yola çıkarak; öğretmenler maddi, manevi amaçları ve kazanmak istedikleri statüler doğrultusunda çeşitli sosyal yapıların (örgütlerin) içinde yer alır ve o örgüte ilişkin rolleri gerçekleştirir.

Öğretmen Örgütleri

Kamu çalışanları geçmişten günümüze, birçok toplumda olduğu gibi örgütlenme gereksinimi duymuşlar ve bu amaçla çeşitli sendikal örgütlenme

yollarına gitmişlerdir. Öğretmenler de diğer tüm kamu çalışanları gibi özlük haklarını aramak, maddi ve manevi yönden daha iyi koşullarda çalışmak, statü kaybını aza indirmek ve meslekte saygınlık kazanmak amacıyla çeşitli örgütler kurmuşlardır.

Ülkemiz örgütlenme açısından incelendiğinde, gelişmiş ülkelere göre kısmen geridedir. Gelişmiş ülkelerdeki örgütlenmeler uzun soluklu, daha etkin, ortak amaç etrafında tüm üyelerin toplandığı ve çözüm ürettiği örgütlerdir. Oysa ülkemizdeki örgütlenmeler gerek yasal süreçler, gerekse kanuni kısıtlamalarla çok uzun soluklu olamamışlardır. Ayrıca var olan örgütler de çeşitli sebeplerle bölünme yollarına gitmiş ve çoğu zaman ortak amaç etrafında buluşamamıştır.

Öğretmen örgütlenmelerinin kısa bir tarihçesine bakacak olursak; Osmanlı Devletinde memurların genel olarak örgütlenmesi söz konusu değildir. Tanzimat döneminde memurlara dernek kurma hakkı tanınmış ve memurlar çeşitli dernekler altında örgütlenmeye çalışmıştır.

Türk sendikacılığının Cumhuriyet Dönemiyle birlikte başladığı kabul edilebilir. Öğretmenlerin mesleki anlamda yaşadığı sıkıntılar ve örgütlenme sıkıntısı kuşkusuz Cumhuriyetin ilk yıllarında ve 1930'lardaki ekonomik bunalım dönemlerinde oldukça büyük boyutlardadır.

Öğretmenleri toplumun öncüsü olmak ve mesleki haklarını aramak amacıyla yapılan çalışmaların başında, 1920'de kurulan ancak pek bir varlık gösteremeyen Türkiye Muallimler Birliği'nin 1929'da yeniden canlandırılması gelir. Birliğin en önemli çalışması, asıl amacı pedagojik amaçlı ama aynı zamanda meslek kimliğinin gelişmesi ve idealist öğretmen kurgusunun yayılmasına da yardımcı olacak Muallimler Mecmuası'nı tekrar çıkarmak olmuştur. Öte yandan birlik merkezinde konferanslar verilmiş, "mesleki tesanüt"ün geliştirilmesi amacıyla aylık gece toplantıları ve müsamereler düzenlenmiş, hasta öğretmenlerin tedavi masrafları karşılanırken, öldüğünde hiç parası olmayan bir öğretmenin cenazesi kaldırılmıştır (Muallimler Mecmuası, 1930; Akt. Özden, 2003).

1935'te Muallimler Mecmuası'nda çıkan bir yazı öğretmenlerin içinde buldukları ekonomik koşulların kendilerinden beklenen toplumsal ve kültürel

öncülük görevini ne derece olanaklı kıldığına dikkat çekmesi açısından önemlidir. Bu yazıda;“Muallim maaş alamaz. Maaşını muntazam almayan muallim muntazam yaşayamaz, neşeli olamaz, vazifesine istenildiği kadar bağlı kalamaz. Hâlbuki muallim yalnız okuyan ve söyleyen, okutan ve dinleyen bir adam değil, aynı zamanda nasıl yaşanması lâzım geldiğini göstermekle mükellef bir örnektir” (Muallimler Mecmuası,1930; Akt. Özden, 2003,s.3).

Buradan da anlaşıldığı üzere, profesyonel olarak olmasa da, kendi dönemine göre iyi bir başlangıç sayılabilecek sendikacılık faaliyetleri Cumhuriyet’in ilk yıllarında başlamıştır. Fakat çeşitli siyasi değişimler sonucu, geliştirilememiş, zaman zaman yasaklamalar ve kısıtlamalar sonucu sendikalaşma süreci tekrar baştan başlamak zorunda kalmıştır.

Öğretmen örgütlenmesi ilk olarak 1908 de Encümen-i Muallimin başlamış; 1921’ de Türkiye Muallime ve Muallimeler Dernekleri Birliği, 1925’ te Türkiye Muallimler birliği ile 1935 yılına kadar sürmüştür. Demokratik faaliyetlerle birlikte 1946’da Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu kurulmuştur.1961 Anayasasına 1965 de yapılan yasal düzenlemelerle Türkiye’ de öğretmen sendikaları kurulmuştur. 12 Mart darbesi öğretmen sendikalarını kapatınca öğretmenler tekrar dernekler aracılığı ile örgütlenmiştir. 1980 askeri yönetimi öğretmen derneklerini tekrar kapatmış, fakat öğretmenler yine dernekler aracılığı ile örgütlenmiş, 1992 yılından itibaren yapılan yasal düzenlemeler ile sendikalaşmaya başlamışlardır (Baysal,2006).

Türkiye’de 1965 yılına kadar yaşanan dönemde cemiyetçilik, dernekçilik ve federasyonculuk, 1965-1971 yılları arasında sendikacılık, 1971-1980 yılları arasında dernekçilik 1980’den sonra yeniden sendikacılık hareketleri yürütülmüştür (Akyüz, 1980; Akt.Tok,1996).

Türk sendikacılığında yasal olarak sendikalaşma sürecini üç bölümde incelemek mümkündür. Birinci bölüm, 5018 sayılı kanun ile başlar. Bu dönem, sendikalaşma için deneyim yılları olmuştur. İkinci dönem, 1963- 1983 yılları arasını kapsar. Bu dönem, sendikacılığın geliştiği dönemdir. Bu dönemde“grevli toplu pazarlık” hakkı işçilere verilmiştir. Son dönem ise 1983 sonrasını kapsar. Bu

dönemde ise eksiklikler giderilmeye çalışılmış ve sendikacılık daha sağlam bir zemine oturtulmaya çalışılmıştır (Mahiroğulları, 2001)

Sendikal hakların bir de AB yönü bulunmakta olup, Avrupa Birliği sendikal haklar konusuna çok önem vermektedir. AB ile tam üyelik için uyum yasaları çıkaran, birçok yasal düzenleme yapan Türkiye, sendikal haklar alanında AB'ye uyum konusunda önemli bir gelişme gösterememiştir. Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) Sözleşmeleri ve Sendikal Hakların sözleşme ve tavsiyelerinden Türkiye'nin de kabul ettiği 87, 98 ve 151 sayılı sözleşmeler, tüm çalışanları kapsayacak şekilde sendikal hak ve özgürlükler güvence altına almıştır. Bu nedenle bu sözleşmeler, AB yönünden, sendikal hak ve özgürlüklerin dayanakları arasında yer alır (Can, 1996; Akt. Mahiroğulları, 2001).

Son yıllarda ise 12 Temmuz 2001 tarihinde Resmi Gazete' de yayımlanan 4688 Sayılı Memur Sendikaları Kanunu öncelikle, yıllardan beri var olan bazı hukuki boşlukları engellemiş ve sendikaları yasal bir zemine kavuşturmuştur. Böylece örgütlenme hakkı güvence altına alınmış, kuralları da netleşmiştir.

Yukarıdaki bilgileri göz önünde bulundurarak kısaca öğretmen örgütlenmesini başlıklar altında gruplandırabiliriz:

1. 1946'da kurulan mahalli öğretmen dernekleri (Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Fedarasyonu)
2. 1961-71 yılları arası sendikalar dönemi (600 civarında memur sendikası kuruldu)
3. 1971 darbesiyle tekrar derneççilik dönemi (TÖB-DER gibi dernekler adı altında örgütlenmeler gerçekleşti)
4. 1980 sonrası dönem (derneklere daha çok kısıtlamalar getirildi)
5. 1982 Anayasası(memura sendika üyeliği tanınmamış)
6. 1988 Eğit-Der kuruldu
7. 1989'dan sonra tekrar memur sendikaları kuruldu.
8. 1990'dan sonra bazı düzenlemelerle temel örgütlenme hakları elde edildi
9. 2001'de Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu ile daha geniş haklar tanındı.

Sendikalar ve Amaçları

Tüm eğitim sendikalarının tüzüklerinde yer alan ortak amaçlar şunlardır(Erdem, 1996):

- 1-Daha iyi ücret ve aylık, çalışma şartları sağlama,
- 2-Üyelerinin ve aile bireylerinin bakım, eğitim ve sağlık koşullarının düzeltilmesi,
- 3-Dil, din, ırk, cinsiyet ve mezhep farkı gözetmeksizin tüm üyeler arasında birlik ve dayanışmayı sağlama, geliştirme; ortak amaç etrafında toplama,
- 4-Üyelerinin atanma, yer değiştirme ve mesleğinde ilerleme hakkından adil ve tarafsız, eşit ölçüde yararlanmasını sağlama,
- 5-Üyelerinin sosyo-ekonomik, mesleki gelişim, kültürel ve özlük haklarını korumak, geliştirmek,
- 6-Mağdur durumdaki üyelerine maddî, hukukî ve sosyal yardımlar yapma,
- 7-Eğitimin her kademesinde; dil, din, ırk, cinsiyet ve mezhep farkı gözetmeden fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması.

Bu ortak amaçların dışında sendikalar tüzüklerinde birbirinden farklı bazı amaçlar, yetki ve faaliyetlerden bahsetmişlerdir. Bunlardan bazıları birbirinden farklı arz etmektedir:

Eğitim-Sen ve Amaçları

Eğitim-Sen'in diğer sendikalardan farklı amaçları şu şekilde belirtilmektedir (21.11.2008, www.egitimsen.org.tr/index.php?yazi=32):

- Grevli ve toplu iş sözleşmeli sendikal hakların tanınması ve çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslararası normlara uyumunun sağlanması için gerekli mücadeleyi yürütür.

-Kültürel, sanatsal, eğitsel toplantılar, şenlikler, işyeri, salon ve açık hava toplantıları ve benzeri etkinlikler düzenler.

-Başta nitelikli öğretmen olmak üzere, personel eğitiminin geliştirilmesini sağlamak için projeler üretir ve uygulanmasını sağlamaya çalışır.

-Kadın üyelerin çalışma yaşamında ve sendikal etkinliklerde kadın olmaktan kaynaklanan sorunlarına çözümler üretir, ek haklar elde etmelerine, onlara olanaklar sunmaya çalışır.

Türk Eğitim-Sen ve Amaçları

Türk Eğitim-Sen'in diğer sendikalardan farklı amaçları şu şekilde belirtilmektedir(21.11.2008, www.eski.turkegitimsen.org.tr/doc/Tuzuk.doc):

-Türk millî eğitim sisteminin temel ilke ve hedeflerinin, 21'inci Yüzyılın ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde gerçekleşmesi için; uygulamada ortaya çıkan eksiklik, aksaklık ve yanlışlıkları tespit ederek, gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi yönünde yol göstermeyi, görüş ve önerilerde bulunur.

-Toplu görüşme sonucunda anlaşmaya varılan mutabakat metinlerinin uygulanmasını izler.

-Toplu görüşme uyuşmazlıklarında konfederasyonla birlikte uzlaştırma kuruluna ve yargı organlarına başvurur, görüş ve öneriler sunar, talepte bulunur.

-Araştırma ve geliştirme birimleri kurarak, kitap, dergi, bülten, broşür, gazete ve benzeri yayınlar çıkarır.

-Sendika adına taşınır ve taşınmaz mal edinir.

Eğitim-İş ve Amaçları

Eğitim-İş'in diğer sendikalardan farklı amaçları şu şekilde belirtilmektedir (20.11.2008,www.egitimis.org.tr/download/tuzuk.doc):

-Engelli üyelerinin çalışma yaşamını ve sendikal etkinliklerini kolaylaştırmak için gerekli önlemler alır.

-Kitap, dergi, bülten, broşür, gazete, ajans, yıllık ve benzeri yayınlar yapar, radyo ve televizyon kanalları, internet siteleri ve başka basın ve yayın kuruluşları kurar ve işletir.

Eğitim Bir-Sen ve Amaçları

Eğitim Bir-Sen'in diğer sendikalardan farklı amaçları Şu Şekilde belirtilmektedir

(20.11.2008, www.vezirkopruebs.com/sayfa.asp?bloglid=13&pagem=Eğitim%20Bir-Sen%20Tüzüğü - 59k):

-Üyelerinin ve tüm eğitim çalışanlarının (ölümleri halinde eŐ ve çocuklarının), emeklilik ve malûllük hallerinde onurlu ve insanca bir yaşam sağlayacak miktarda tazminat ödenmesi ve hayatlarının geride kalan kısmında ekonomik sıkıntı yaşamalarını engelleyecek aylık bağlanması; ayrıca kaliteli eğitim, kültür, sağlık ve sosyal yaşam imkanlarından ücretsiz/indirimli faydalanabilmesi için mücadele eder.

-Eğitimin her aşamasında (Okul Öncesi Eğitim, İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim, Yaygın Öğretim) çağdaş normlara uygun eğitim ve öğretim yapılabilmesine imkan sağlamaya yönelik olarak mevcut yasa, yönetmelik ve müfredat programlarının güncelleŐtirilerek geliştirilmesini sağlar.

-Öncelikle üyeleri ve eğitim çalışanları olmak kaydıyla kamu çalışanlarının, öğrencilerin ve halkın önceliklerini, bakış açılarını, sorunlarını zamanında ve doğru olarak belirlemek ve doğru ve tutarlı pratikler gerçekteŐtirmek için, oluşturulacak sistemli ve plânlı çalışan kurumsal araştırma ve anket birimiyle sorunların tespit ederek her tür soruna çözümler üretilmesi ve üretilen çözümlerin hayata geçirilmesi için çaba sarf eder.

-Özel öğretim kurumlarında görev yapan eğitim çalışanlarının Kamu Görevlileri Sendikalar Kanunu kapsamına alınması için mücadele eder.

Sendika yöneticileri ve yetkilileri de bazen yetersizliklerini ve yaşadığı zorlukları kendi içlerinde dile getirmektedir. 2004 yılında yayın hayatına başlayan Sendikal Birlik Dergisi yöneticileri "BaŐlarken" baŐlığı altında yazdıkları yazıda Őöyle bir noktaya değinmiştir:

“Sendikacılık bilgi, deneyimimiz ve sendikal becerilerimiz yetersizdir. Bu yetersizlikler örgütlenme ile birlikte sendikal amaçların, misyon ve vizyonunun tespitindeki acemilik ve savrulmalara sebep olmaktadır. Hatta bu yetersizlik bazen (belki de çoğu zaman) sendikalara kendi işleri olmayan ve altından kalkamamasının da mümkün olmadığı görevler yüklemektedir” (Sendikal birlik dergisi,2004,1/1, sendika yöneticileri).

Sendikalarla İlgili Sayısal Veriler

Sendikalarla ilgili güncel sayısal veriler ise şöyledir:(06.12.2008, www.memurlar.net/haber adresinden alınmıştır).

2007 Mayıs ayında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan “**Yetkili Sendika Belirleme**” çalışmaları sonucunda, Türk Eğitim Sen 132.166 (sadece MEB) üye sayısı ile yetkili sendika olarak belirlenmiştir. Konuyla ilgili diğer istatistikî bilgiler ise şöyledir:

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 42.716 kurumda görev yapan toplam 671.523 personelden 384.766'sını (%57) erkekler, 286.757'sini (%43) Kadınlar oluşturmaktadır.

671.523 bakanlık personelinin 243.738'i erkek, 109.572'si kadın olmak üzere toplam 353.310'u herhangi bir sendikaya üyedir.

Sendikalı 353.310 bakanlık personeli bütün bakanlık personelinin %53'üne tekâmül etmektedir. Sendikalı bakanlık personelinin %69'unu erkekler, %31'ini ise kadınlar oluşturmaktadır.

- Erkek personelin sendikaya üye olma oranı $243.738 / 384.766 = \%63$ 'tür.
- Kadın personelin sendikaya üye olma oranı $109.572 / 286.757 = \%38$ 'dir.

Türk Eğitim Sen; 94.864'i erkek, 37.302'si kadın olmak üzere toplam 132.166 üye sahiptir.

Erkek üye oranı: $94.864 / 132.166 = \%72$

Kadın üye oranı: $37.302 / 132.166 = \%28$

Eğitim Sen; 62.990'ı erkek, 49.629'u kadın olmak üzere toplam 112.619 üyeye sahiptir.

Erkek üye oranı: $62.990 / 112.619 = \%56$

Kadın üye oranı: $49.629 / 112.619 = \%44$

Eğitim Bir Sen; 75.312'si erkek, 18.588'i kadın olmak üzere 93.900 üyeye sahiptir.

Erkek üye oranı: $75.312 / 93.900 = \%80$

Kadın üye oranı: $18.588 / 93.900 = \%20$

Sendikaların 2006 Yılından Bu Seneye Üye Sayılarındaki Değişim

Eğitim Bir Sen : $78.300-93.900 = 15.600$ (Artış)

Türk Eğitim Sen : $139.282-132.166 = 7.116$ (Azalma)

Eğitim Sen : $122.760-112.619 = 10.141$ (Azalma)

2006 yılı toplam sendikalı eğitim personeli sayısı: 347.321

2007 yılı toplam sendikalı Eğitim personeli sayısı: 353.310

Bu verilerden de anlaşıldığı gibi Milli Eğitim personelinin %53 sendikalı, %47'si ise sendikalı değildir. Bu rakam yabana atılır bir oran değildir. Sendikalı olmayan öğretmenlerin sendikalara üye olmama sebepleri araştırmaya değer bir konudur. Çünkü personelin nerdeyse yarısı sendikalara üye değildir. Bunun altında birçok sebep yatmakta olabilir. Sendikaların çeşitli özellikleri, öğretmenlerin tutumları, sosyal baskılar bu sebepler arasında genel başlıklar olarak düşünülebilir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı güncel verilerinde sendikalarla ilgili son üç yıla ait rakamlar Tablo 1’de gösterilmiştir;

Tablo 1. 2006 Yılında Var Olan Eğitim Sendikaları ve Üye Sayıları

4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununa İstinaden 15.05.2006 Tarihi İtibariyle

Hazırlanan Kamu Görevlileri Sendikalarının Üye Sayıları Listesi

Toplam Kamu Görevlileri Sayısı	Kamu Görevlileri Sendikasının Unvanı	Bağlı Olduğu Konfederasyon	Sendika Dosya No	Toplam Üye Sayısı	Sendikalaşma Oranı (%)
725.048	TÜRK EĞİTİM - SEN (Türkiye Eğitim ve Öğretim Bilim Kültür Hizmet Kolu Kamu Çalışanları Sendikası)	TÜRKİYE KAMU - SEN	12	139.282	19,21
	EĞİTİM - SEN (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası)	KESK	14	122.760	16,93
	EĞİTİM - BİR - SEN (Eğitimciler Birliği Sendikası)	MEMUR-SEN	28	78.300	10,80
	TEM - SEN (Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası)	BAĞIMSIZ	43	1.891	0,26
	HÜR EĞİTİM-SEN (Hürriyetçi Öğretim Bilimleri Hizmetleri Sendikası)	HÜRRİYETÇİ KAMU-SEN	93	37	0,01
	BAĞIMSIZ EĞİTİMCİLER SENDİKASI (Bağımsız Eğitimciler Sendikası)	BASK	94	699	0,10
	ÖĞRETMEN-SEN (Öğretmenler Eğitim Öğretim ve Bilim Çalışanları Sendikası)	BAĞIMSIZ	106	181	0,02
	ÇES (Çağdaş Eğitimciler Sendikası)	BAĞIMSIZ	41	29	0,00
	ATA EĞİTİM-SEN (Eğitim Bilim ve Kültür Çalışanları Sendikası)	BAĞIMSIZ	116	158	0,02
	EĞİTİM-İŞ (Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası)	BAĞIMSIZ	120	3.919	0,54
	ANADOLU EĞİTİM-SEN (Anadolu Eğitim Öğretim ve Bilim Hizmetleri Sendikası)	BAĞIMSIZ	112	65	0,01

(17.02.2009)http://www.calisma.gov.tr/article.php?category_id=50&article_id=664 adresinden alınmıştır

Tablo 2. 2007 Yılında Var Olan Eğitim Sendikaları ve Üye Sayıları

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununa istinaden 15.05.2007 tarihi itibarıyla hazırlanan Kamu Görevlileri Sendikalarının ve Konfederasyonların Üye Sayıları Listesi

Toplam Kamu Görevlileri Sayısı	Kamu Görevlileri Sendikasının Unvanı	Bağlı Olduğu Konfederasyon	Sendika Dosya No	Toplam Üye Sayısı	Sendikalaşma Oranı (%)
775.025	TÜRK EĞİTİM - SEN (Türkiye Eğitim ve Öğretim Bilim Kültür Hizmet Kolu Kamu Çalışanları Sendikası)	TÜRKİYE KAMU - SEN	12	145.791	18,81
	EĞİTİM - SEN (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası)	KESK	14	119.909	15,47
	EĞİTİM - BİR - SEN (Eğitimciler Birliği Sendikası)	MEMUR-SEN	28	95.949	12,38
	TEM - SEN (Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası)	BAĞIMSIZ	43	1.899	0,25
	HÜR EĞİTİM-SEN (Hürriyetçi Öğretim Bilimleri Hizmetleri Sendikası)	HÜR KAMU-SEN	93	56	0,01
	BAĞIMSIZ EĞİTİMCİLER SENDİKASI (Bağımsız Eğitimciler Sendikası)	BASK	94	1.129	0,15
	ÖĞRETMEN-SEN (Öğretmenler Eğitim Öğretim ve Bilim Çalışanları Sendikası)	BAĞIMSIZ	106	212	0,03
	ÇES (Çağdaş Eğitimciler Sendikası)	BAĞIMSIZ	41	16	0,00
	ATA EĞİTİM-SEN (Ata Eğitim Bilim ve Kültür Çalışanları Sendikası)	BAĞIMSIZ	116	108	0,01
	TEÇ-SEN (Tüm Eğitim Çalışanları Sendikası)	BAĞIMSIZ	125	3.053	0,39
	KUVAYI EĞİTİM-SEN (Kuvayı Miliye Eğitim Sendikası)	BAĞIMSIZ	126	15	0,00
	EĞİTİM-İŞ (Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası)	BAĞIMSIZ	120	8.384	1,08
	ANADOLU EĞİTİM-SEN (Anadolu Eğitim Öğretim ve Bilim Hizmetleri Sendikası)	BAĞIMSIZ	112	173	0,02

Tablo 3. 2008 Yılında Var Olan Eğitim Sendikaları ve Üye Sayıları

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununa istinaden 15.05.2008 tarihi itibarıyla hazırlanan Kamu Görevlileri Sendikalarının ve Konfederasyonların Üye Sayıları Listesi

Toplam Kamu Görevlileri Sayısı	Kamu Görevlileri Sendikasının Unvanı	Bağlı Olduğu Konfederasyon	Sendika Dosya No	Toplam Üye Sayısı	Sendikalaşma Oranı (%)
813.657	TÜRK EĞİTİM – SEN (Türkiye Eğitim ve Öğretim Bilim Hizmetleri Kolu Kamu Çalışanları Sendikası)	TÜRKİYE KAMU - SEN	12	146.127	17,96
	EĞİTİM – SEN (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası)	KESK	14	112.366	13,81
	EĞİTİM - BİR – SEN (Eğitimciler Birliği Sendikası)	MEMUR-SEN	28	119.046	14,63
	TEM – SEN (Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası)	BAĞIMSIZ	43	1.991	0,24
	HÜR EĞİTİM-SEN (Hürriyetçi Öğretim Bilimleri Hizmetleri Sendikası)	HÜR KAMU-SEN	93	10	0,00
	BAĞIMSIZ EĞİTİMCİLER SENDİKASI (Bağımsız Eğitimciler Sendikası)	BASK	94	886	0,11
	ÖĞRETMEN-SEN (Öğretmenler Eğitim Öğretim ve Bilim Çalışanları Sendikası)	BAĞIMSIZ	106	211	0,03
	ÇES (Çağdaş Eğitimciler Sendikası)	BAĞIMSIZ	41	17	0,00
	ATA EĞİTİM-SEN (Ata Eğitim Bilim ve Kültür Çalışanları Sendikası)	BAĞIMSIZ	116	90	0,01
	TEÇ-SEN (Tüm Eğitim Çalışanları Sendikası)	BAĞIMSIZ	125	4.416	0,54
	KUVAYI EĞİTİM-SEN (Kuvayı Miliye Eğitim Sendikası)	BAĞIMSIZ	126	22	0,00
	EĞİTİM-İŞ (Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası)	BAĞIMSIZ	120	15.970	1,96
	ANADOLU EĞİTİM-SEN (Anadolu Eğitim Öğretim ve Bilim Hizmetleri Sendikası)	BAĞIMSIZ	112	184	0,02
	EĞİTİM HAK-SEN (Eğitim, Öğretim ve Bilim Çalışanları Hak Sendikası)	HAK-SEN	132	146	0,02

Bu tablolardan yola çıkarak sendikaların yıllara göre üye sayısının dağılımı Tablo 4’te gösterilmiştir:

Tablo 4. 2006-2008 Yılları Arasında Sendikaların Üye Sayılarındaki Değişiklikler

Sendikanın Adı	2008 Yılı Üye Sayısı	2007 Yılı Üye Sayısı	2006 Yılı üye Sayısı	2006-2008 Üye Sayısındaki Değişiklik
TÜRK EĞİTİM – SEN (Türkiye Eğitim ve Öğretim Bilim Hizmetleri Kolu Kamu Çalışanları Sendikası)	146.127	145.791	139.282	+ 6.845 artış
EĞİTİM – SEN (Eğitim ve Bilim Emekçileri S.)	112.366	119.909	122.760	-10.394 azalma
EĞİTİM - BİR – SEN (Eğitimciler Birliği Sendikası)	119.046	95.949	78.300	+ 40.746 artış
TEM – SEN (Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası)	1.991	1.899	1.891	+ 100 artış
HÜR EĞİTİM-SEN (Hürriyetçi Öğretim Bilimleri Hizmetleri Sendikası)	10	56	37	-20 azalma
BAĞIMSIZ EĞİTİMCİLER SENDİKASI (Bağımsız EğitimcilerSendikası)	886	1.129	699	+ 187 artış
ÖĞRETMEN-SEN (Öğretmenler Eğitim Öğretim ve Bilim Çalışanları Sendikası)	211	212	181	+ 30 artış
ÇES (Çağdaş Eğitimciler Sendikası)	17	16	29	-12 azalma
ATA EĞİTİM-SEN (Ata Eğitim Bilim ve Kültür Çalışanları Sendikası)	90	108	158	-68 azalma
TEÇ-SEN (Tüm Eğitim Çalışanları Sendikası)	4.416	3.053	+ 1.363 (son iki yılın artışı)
KUVAYI EĞİTİM-SEN (Kuvayı Miliye Eğitim Sendikası)	22	15	+ 7 (son iki yılın artışı)
EĞİTİM-İŞ (Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası)	15.970	8.384	3.919	+ 12.051 artış
ANADOLU EĞİTİM-SEN (Anadolu Eğitim Öğretim ve Bilim Hizmetleri Sendikası)	184	173	65	+ 119 artış
EĞİTİM HAK-SEN (Eğitim, Öğretim ve Bilim Çalışanları Hak Sendikası)	146	

Tablodan da anlaşıldığı gibi son üç yılda üye sayısındaki değişiklik Eğitim Bir Sen, Eğitim İş, Eğitim Sen’de gözlenmiştir. Bu değişiklik Eğitim-Bir-Sen ve Eğitim-İş sendikalarında yüksek oranda artış olarak ortaya çıkarken; Eğitim- Sen de düşüş gözlenmektedir.

Ayrıca önceki yılların sayısal verileri araştırıldığında; Eğitim- Bir- Sen’in 2002 yılında üye sayısının 18.028 iken; 2008 yılında 119.046’ya ulaştığı, yaklaşık 101.018 üyelik bir artış söz konusu olduğu görülmektedir. Yine 2006 yılında kurulan Eğitim-İş sendikasının da üye sayısında 12.051’lik gösterdiği gözlenmektedir.

Tabloyu siyasi iktidarlara birleştirip yorumladığımızda ve önceki yılların sayısal verilerini değerlendirdiğimizde; 2002 yılında 57. hükümet döneminde üye sayısı yüksek sendikalar olan Türk Eğitim Sen ve Eğitim-Sen in hükümet değişiminden sonra gittikçe üye kaybettiği; 2003’den sonra Eğitim-Bir-Sen’in üye sayısında yüksek oranda artış ortaya çıkmaktadır. Bu durum, bulunan ortamın siyasi yapısının öğretmenlerin sendika seçimine etkisini açıkça ortaya koymaktadır.

Yine tablolardan yola çıkarak son üç yıldaki eğitim çalışanı sayısı incelendiğinde şu şekilde bir veri karşımıza çıkmaktadır:

Tablo 5. Eğitim Çalışanları İçinde Sendikaya Üye Çalışan Sayısı

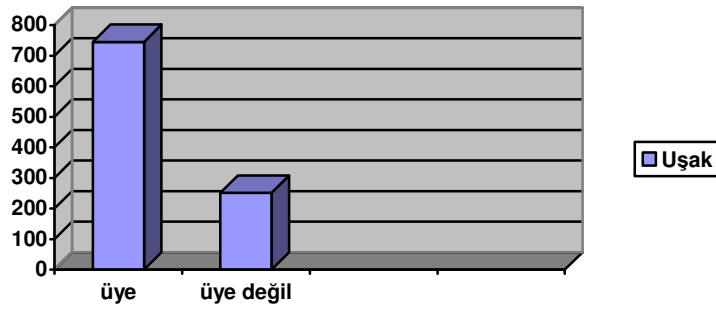
YIL	TOPLAM EĞİTİM ÇALIŞANI SAYISI	SENDİKAYA ÜYE EĞİTİM ÇALIŞANI SAYISI
2006	725.048	347.321
2007	775.025	376.694
2008	813.657	401.487

Uşak'ta Sendikal Faaliyetler

Uşak Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Şubesinden alınan bilgilere göre 2007-2008 Eğitim- Öğretim yılında, Uşak-Merkezde belirlediğimiz 32 okulda görev yapan 996 ilköğretim öğretmenlerinden 745'inin sendika üyesi olduğu, 251'inin sendika üyesi olmadığı görülmüştür. Bu oranlara baktığımızda, sendikalaşma oranının Uşak'ta oldukça yüksek olduğu göze çarpmaktadır.

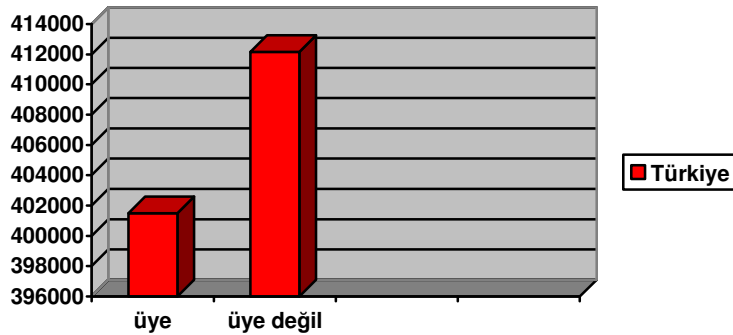
Uşak'ta 2008 yılında, toplam 32 okulda 996 eğitim çalışanının 745 kişi sendika üyesi iken;251 kişi herhangi bir sendikaya üye değildir. Bu durum Grafik 1'de de ifade edilmiştir.

Grafik 1.Uşak'ta Sendikaya Üye Olan ve Olmayan Öğretmenlerin Oranı(2008):

Türkiye genelinde 2008 yılında 813.657 eğitim çalışanından, 401.487 kişi sendika üyesi iken; 412.170 herhangi bir sendikaya üye değildir.

Grafik 2. Türkiye'de Sendikaya Üye Olan ve Olmayan Öğretmenlerin Oranı (2008):

Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Öğretmenin işverenin devlet olduğu için devletin kutsal algılanmasıyla, eleştirilmesini ve hak aramayı engellemiştir. Devlet uzunca bir tarihi dönemde, kutsal olarak algılanmış ve değerlendirilmiştir. Kutsal sayılan devletin ise topluma da, kendisini temsil edenlere de haksızlık yapacağı veya yanlış yapabileceği düşünülmemiştir (Baysal,2006).

Erdem (1996), yaptığı bir çalışmada sendikaların amaçlarını incelemiş, eğitim çalışanlarının ve yöneticilerinin sendikalardan beklentilerini araştırmış ve şu verileri elde etmiştir:

Sendikaların tüzüklerinde yer alan ortak amaçları tüm ilkökul yöneticileri öğretmenler "*çok önemli*" derecede beklemektedirler. Farklı amaçlardan ise "*çok önemli*" derecede bekledikleri şunlardır; sendika içi demokrasinin yerleşmesi, Milletine, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı, benimseyen ve savunan vatandaşın yetiştirilmesine çalışması; sendikal hakların elde edilmesi ve yerleşmesi; eğitim politikaları oluşturulurken üyelerinin söz sahibi olmalarını sağlaması; toplumsal sorunlara sendikanın duyarsız kalmaması, hedeflenen düzeyde kaliteli bir eğitim sisteminin oluşmasının sağlanması; eğitim sektöründe çalışan herkese açık olmasını savunması ve gerçekleştirmesini "*çok önemli*" derecede beklemektedirler.

Erdem(1996) yaptığı bu çalışmada, "ana dilde eğitim "konusuna da değinmiştir. Ana dilde eğitim yapma hakkını savunması ve sağlanması için yapılması gereken sendikal çalışmaları "*az önemli*" derecede beklemektedirler. Bu çalışmada sendikalara üye olan ya da olmayan öğretmenlerin sendikalardan, üyelerinin bakım koşullarını düzeltmesi; kadın üyelerine mesleki faaliyet bakımından kolaylık sağlaması; milli değerlere bağlı bir eğitim sisteminin tam olarak oluşmasına çalışılması; eğitimin parasız olmasını savunması konusundaki beklentileri birbirinden farklıdır.

“Öğretmeni güçlü okulların çokluğu, toplumların gücünü de o oranda artırır. Ancak ülkemizde öğretmenlerin bu güçlerini yitirdikleri görülmektedir. Okulun en stratejik parçalarından olan öğretmenlerin güçlerini yitirmeleri, çeşitli nedenlerden dolayı, toplumda her geçen gün biraz daha statü kaybına uğramalarındandır” (Tok 1996,s.1).

Öğretmenlerin günümüzde iyi ve etkili bir mesleki örgütünün bulunmaması sorunlarına kalıcı çözümler getirmemektedir. Bu da, öğretmenlik mesleğinin statü kaybına ve haklarını aramada sıkıntı yaşamalarına sebep olmaktadır. Öğretmenler bu duruma bakarak problemlere çözüm üretilmediğini gördükçe, sendikalara katılmada geri durmaktadırlar.

Amaçlar yönünden incelendiğinde tüm sendikaların tamamen öğretmenlerin lehine ve faydalı kurumlar olduğu düşünülmektedir. O halde bu kadar faydalı, öğretmenler açısından en iyiyi ve en güzeli hedefleyen sendikalara katılım neden yüzde yüz değildir. Bu soru düşünüldüğünde, öğretmenlerin bu örgütlenmelere katılmalarını engelleyen bazı durumların varlığı dikkat çekmektedir. Bu gerek öğretmenin kendinden, gerek sendikadan gerekse sosyal çevreden kaynaklanabilir.

Bunun dışına “sendikacılık” anlayışının her geçen gün değişmesi, sendikalardaki üye sayısındaki hareketlilik de sendikalaşmaya yönelik olumsuz bir bakış açısı geliştirmektedir.

Bununla beraber, öğretmenlerin üye olmamalarında sendikaların çeşitli özellikleri de etkili olabilir. Ayrıca birçok sendika bir araya gelse de, öğretmenlerin sorunlarına, özellikle ekonomik ve sosyal sorunlarına çözüm üretememektedir. Bu durum da öğretmenlerin sendikalara olan inancını ve güvenini sarsmaktadır. Ayrıca sendikalarda gerçekleşen siyasallaşma da öğretmenlerin kendi içinde bölünme yaşamasına ve iş birliğinin zedelenmesine de sebep olabilmektedir. Bunun sonucunda ise asıl görevi toplumda Türk Milli Eğitim Sisteminin amaçları doğrultusunda; doğru, dürüst, Atatürk İlke ve İnkılâplarına bağlı bireyler yetiştirmek olan öğretmenler, siyasi bir oluşumun içinde yer almışlardır.

Öğretmenlerin örgütlenmesine yönelik yapılan bir araştırmada Boyacı (1994) öğretmenlerin birçoğunun (%87) örgütlenmeyi desteklediğini, ancak örgütlü öğretmen oranının ise oldukça az (%33,2) olduğuna dikkat çekmektedir. Buradan öğretmenlerin örgütlenmeyi destekledikleri halde, örgütlenmeden uzak durmayı tercih ettiği sonucu çıkabilir. Bu çalışmada, kadın öğretmenlerin örgütlenme ile ilgili görüşleri araştırıldığında ise; ekonomik ve sosyal bakımdan birçok sorun yaşamalarına rağmen ve toplumda çalışan kesimin büyük bir çoğunluğunu oluşturan kadın öğretmenler örgütlenmeye yeterli ilgiyi göstermemektedirler. Örgütlü erkek öğretmen oranı %47; bu oran kadınlarda %22'dir. Ayrıca bu çalışmada, öğretmenlerin örgütlenmesini engelleyen faktörleri araştırdığında şu şekilde bir sonuç elde etmiştir:

- Var olan örgütlerin, öğretmenlerin mesleki sorunlarını çözemeyeceğini düşünmektedirler.
- Öğretmenlerin var olan öğretmen örgütlerine ve bunların yöneticilerine güvenmemektedirler
- Bu öğretmen örgütlerinin çok da etkin olmadığından yakınmaktadır.
- Geçmişteki örgütlenmelerde yaşanan olumsuzluklar.
- Birçok öğretmen örgütü kurulmasına rağmen, kendi aralarında iş birliğinin olmamasını neden göstermektedirler.

Öğretmen örgütlenmesi ile ilgili yapılan başka bir çalışmada Tok (1996) örgütlü öğretmen oranının (%39) olarak tespit etmiştir. Öğretmenlerin örgütlenmesini engelleyen faktörlerde ise şu noktalara dikkat çekmektedir:

- Öğretmen örgütlerin işbirliği içinde çalışmamaktadırlar
- Etkin olarak çalışmadıklarından öğretmenlerin sorunlarına çözüm üretememektedir.
- Öğretmenlerin yasal olarak örgütlenme hakkının bulunmamaktadır.
- Siyasi bölünmelerin sendikaları etkilemesi ve sendikaların bazı kesimlerin çıkarlarına hizmet etmektedir.

Yine öğretmen örgütlenmesi ile ilgili Baysal (2006) yaptığı bir araştırmada, katılımcıların %58'inin mesleki bir örgüte üye olduğunu tespit etmiştir. Araştırmaya

katılan kadınların %61,2' si mesleki örgütlere üye değildir. Erkeklerin sendikalara ilgisi daha fazladır.

Ayrıca bu çalışmada, öğretmenlerin örgütlenmesini engelleyen faktörleri araştırdığında şu şekilde bir sonuç elde etmiştir:

- Öğretmen örgütlerinin siyasi olarak bölünmesi,
- Dönemin siyasi iktidarlarına göre sendikaların işlevlerinin değişmesi,
- Öğretmenlerin ve eğitim çalışanlarının haklarının göz ardı edilmesi,
- Bu örgütlerin memleket sorunları ve çalışanların sorunları konusunda ortak bir fikirde birleşmemesi gösterilmiştir.

Ayrıca Baysal (2006)'ın yaptığı çalışmada karşılaşılan ilginç bir veri ise sendika değiştirme konusunda gözlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %34,8'i sendika değiştirmiş ya da istifa etmiştir. Değiştirenlerin çoğu kendi çıkarları için sendika değiştirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kadınlar erkeklere göre; öğretmenler de yöneticilere göre daha az sendika değiştirmişlerdir. En fazla değişimin yönetici sınıfında olduğu ve siyasi tabloya göre yöneticilerin sendika değiştirdiği ortaya çıkmıştır.

Gerboğa (2006) yaptığı araştırmada yönetici ve öğretmenlerin sendikal örgütlenmeye yönelik görüşlerini araştırmıştır. Bu çalışmada da önceki çalışmalara benzer sonuçlar elde edilmiştir. Üye olmamalarının sebepleri araştırıldığında şu sebepler ortaya çıkmıştır:

- Geçmişteki sendikal çalışmalarda yaşanmış olumsuz durumlar,
- Temsil edilen gurup aynı olmasına rağmen, birden fazla sendika bulunması ve kendi içinde de bölünmeleri
- Sendikaların var olan sorunlara çözüm üretemeyeceği düşüncesi
- Sendikalara karşı duyulan güvensizlik
- Sendikalı olma konusunda gerek okul yönetimi gerekse çevre tarafından olumsuz algılanma düşüncesi
- Sendikaların siyasetin içinde fazla yer alması ve siyasi partilerle bir arada anılması ve kendilerini sendikalara çeken bir sebep olmaması.

Yine bu çalışmada; sendika üyesi olan öğretmen ve yöneticilerin rahatsız oldukları nokta; sendikaların kendi amaçlarının dışına çıkmaları, siyasi partilerle fazla anılmaları, ayrıca üyelerinin beklentilerini tam olarak karşılayamamalarıdır.

Öğretmen ve okul yöneticilerinin eğitim sendikalarından gelecekle ilgili beklentileri oldukça azdır. Bunun sebebi olarak da; grev ve lokavt hakkı ile ilgili yasal engellerin bulunması ve bu konuda mevcut yasal düzenlemelerin eksiklikleri temel sebepler arasında gösterilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Minnesota eyaletinde öğretmen sendikaları ve yeni sendikacılık anlayışı hakkında yapılan bir araştırmada Şimşek ve Seashore (2008) şu sonuçları ortaya çıkmıştır:

Öğretmen sendikalarının gelecekte nasıl olacağına dair katılımcılar üç başlıkta fikir üretmişlerdir.

- Birlikte düşünen ve birlikte çözüm üreten bir profesyoneller gurubu,
- Kalite standartlarını belirleyen ve izleyen, hiyerarşinin daha az olduğu, öğretmenlerin mesleki ve profesyonel gelişmelerini daha öne alan bir meslek örgütü,
- Yön gösteren ve yol aydınlatan bir deniz feneri.

Öğretmen sendikalarının yukarıda sözü edilen gelecek imajını gerçekleştirebilmek için şu fikirler önermişlerdir: Öğretmen kalitesine odaklanmak, meslek için gerekli olan standartları belirlemek, öğretmenlerin mesleki ve profesyonel gelişimleri için önderlik rolü üstlenmek, performansa dayalı ödeme konusunda farklı fikirler geliştirmek ve yaygınlaştırmak, eğitimin sıkıntılı süreçlerinde de yer almak, okul ve sınıf seviyeleri ile daha yakından ilgilenmek, daha yatay, esnek ve değişime açık sendikal örgütlenme modelleri geliştirmek.

Geçmişten günümüze birçok iş kolunda insanlar farklı sebeplerden dolayı iş birliğine gitmiştir. Bunlar bazen profesyonel, resmi; bazen de gayri resmi olarak ortaya çıkmışlardır. Fakat kuruluş amacı ve şekli nasıl olursa olsun, örgütlenmenin olduğu yerde başarının ve verimliliğin daha fazla olduğu tartışılmaz.

Öğretmenlerin günümüzde iyi ve etkili bir mesleki örgütünün bulunmaması sorunlarına kalıcı çözümler getirmemektedir. Bu da, öğretmenlik mesleğinin statü kaybına ve haklarını aramada sıkıntı yaşamalarına sebep olmaktadır. Öğretmenler bu duruma bakarak problemlere çözüm üretilmediğini gördükçe, sendikalara katılmada geri durmaktadırlar.

Amaçlar yönünden incelendiğinde tüm sendikaların tamamen öğretmenlerin lehine ve faydalı kurumlar olduğu düşünülmektedir. O halde bu kadar faydalı, öğretmenler açısından en iyiyi ve en güzeli hedefleyen sendikalara katılım neden yüzde yüz değildir. Bu soru düşünüldüğünde, öğretmenlerin bu örgütlenmelere katılmalarını engelleyen bazı durumların varlığı dikkat çekmektedir. Bu gerek öğretmenin kendinden, gerek sendikadan gerekse sosyal çevreden kaynaklanabilir.

Bunun dışına “sendikacılık” anlayışının her geçen gün değişmesi, sendikalardaki üye sayısındaki hareketlilik de sendikalaşmaya yönelik olumsuz bir bakış açısı geliştirmektedir.

Tüm sebepler düşünüldüğünde öğretmenlerin sendikalara neden üye olmadığı araştırılmaya değer bir konudur. Var olan tablo çok olumlu görünse de, çok yararlı ve iyi amaçlar belirlese de katılım yüzde yüz değildir. Bunun sebepleri bu çalışma ile araştırılmıştır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarında görev yapan ve sendikaya üye olmayan öğretmenlerin sendikaya üye olma nedenlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma karşılaştırmalı türden tarama modelindedir.

Tarama modeli, geçmişte ve halen var olan durumu olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. (Karasar, 1991). Karşılaştırmalı (nedensel karşılaştırmalı) türden tarama modeli, bir davranış kalıbının olası nedenlerini, bu kalıba sahip olanlarla olmayanları bulmayı amaçlar (Balcı, 2001).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılında Uşak ili merkez sınırları içerisinde ilköğretim okullarında görev yapan ve sendikalara üye olmayan öğretmenler oluşturmaktadır.

Örneklemini ise Uşak ili merkez sınırları içerisinde ulaşılabilir 32 ilköğretim okulu ve bu okullarda görev yapan sendika üyesi olmayan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem dahil edilen 32 ilköğretim okulunda görev yapan ve sendika üyesi olmayan 251 öğretmene anket dağıtılmış bu öğretmenlerden ancak 154'ünden anket geri dönüşü sağlanmıştır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama aracı geliştirirken, literatür taranmış; buradan elde edilen bilgiler doğrultusunda üç adet açık uçlu sorudan oluşan bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Bu veri toplama aracı sendika üyesi olmayan 40 kişiye uygulanmıştır.

Elde edilen veriler doğrultusunda öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenlerine ilişkin bir taslak anket hazırlanmıştır. Bu taslak anketin kapsam geçerliği için alan ve ölçme değerlendirme uzmanlarına inceletilmiş ve onlardan elde edilen dönütlere göre ankete son hali verilmiştir. Öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri cevaplar, Alfa güvenilirlik analizine tabi tutularak, güvenilirlik analizi yapılmıştır. Veri toplama aracının Cronbach Alfa testine göre güvenilirlik katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır.

Veri toplama aracında “Sendikadan Kaynaklanan Problemler”, “Sosyal Problemler”, “Öğretmenlerden Kaynaklanan Problemler” olmak üzere toplam üç boyut bulunmakta ve bu boyutlar altında 21 madde yer almaktadır. Sorulara verilecek cevaplar dörtlü likert tipinde gruplandırılmış; “hiç katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” seçeneklerinden oluşmaktadır.

Veri toplama aracının ilk bölümünü “Kişisel Bilgiler” oluşturmaktadır. Bu bilgiler; cinsiyet, yaş, kıdem yılı, branş olarak bölümlendirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması için 2007- 2008 Eğitim- Öğretim yılının II. Döneminde belirlenen okullar tek tek ziyaret edilmiş; öğretmenlerin dinlenme zamanlarında, teneffüslerde, öğle aralarında anket sorularını cevaplamaları sağlanmıştır.

Araştırmada verilerin analizinde SPSS 13. (Sosyal Bilimler için İstatistik Programı) programı kullanılmıştır. Sendikaya üye olmayan öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenlerine ilişkin görüşleri, yaş, cinsiyet, branş ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir ilişki olup olmadığı t testi ve Anova testi yapılarak hesaplanmıştır.

Sendikaya üye olmayan öğretmenlerin üye olmama nedenlerine ilişkin görüşlerini belirlemede dörtlü Likert tipi derecelendirme ölçeği ve bu ölçeğe uygun olarak elde edilen ağırlıklı ortalama puanlarının derecelendirilmesi ve

yorumlanabilmesi için 1.00-1.74 (kesinlikle katılmıyorum); 1.75-2.49 katılmıyorum; 2.50-3.24 (katılıyorum); 3.25-4.00 (kesinlikle katılıyorum) aralıkları kullanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR

Sendikaya üye olmayan ilköğretim öğretmenlerinin üye olmamaya ilişkin görüşlerini yansıtan bulgular ve bulgulara ilişkin yorumlar aşağıda sunulmuştur.

Öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenlerine ilişkin görüşleri ile ilgili bulgular ve yorumlar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olmama Nedenlerine İlişkin Görüşlerinin Temel Faktörleri ile İlgili Betimsel İstatistikler

Anket Boyutları	\bar{X}	Ss.
Sendikalardan Kaynaklanan Sebepler	3.15	.478
Sosyal Sebepler	3.27	.505
Öğretmenlerden Kaynaklanan Sebepler	3.01	.586

Tablo 6 incelendiğinde, sendikaya üye olmayan öğretmenlerin üye olmama nedenleri arasında en yüksek ortalamaya sahip olan faktör “sosyal problemler” ($\bar{x}=3.27$) olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, “sendikadan kaynaklanan problemler” ($\bar{x}=3.15$) ve “öğretmenlerden kaynaklanan problemler” ($\bar{x}=3.01$) olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin sendikalardan kaynaklanan üye olmama sebeplerine ilişkin görüşleri aşağıda Tablo7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin sendikalardan kaynaklanan üye olmama sebeplerine ilişkin görüşleri ve Betimsel İstatistikleri

Anket Maddeleri	N	Ort.	Ss
1. Sendikalar kendi amaçları dışında çalışmaktadır.	151	3,11	,06
2. Sendikalar, siyasi partilerin görüşlerinin savunucusu durumundadırlar.	154	3,39	,05
3. Çalışma ve faaliyetlerinde samimi değildirlar.	152	3,04	,06
4. Ülkenin mevcut eğitim sorunlarına yeterince eğilmemektedirler.	152	3,16	,05
5. Çeşitli çıkar ve baskı gruplarının elindedirlar.	152	3,18	,05
6. Her ay yapılan kesintiye rağmen, hiçbir iş üretememektedir.	150	3,03	,06
7. Her gelen siyasi parti sendikaları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaktadır.	151	3,27	,05
8. Üye yaptıktan sonra, öğretmenlerini bir daha arayıp sormamaktadırlar.	146	3,03	,06
9. Sendikaların grev hakkının olmaması çözüm üretmelerini engellemektedir.	151	3,05	,06
10. Bazı kişilerin makam sahibi olduğu, diğerlerinin geriplanda kaldığı kurumlardır.	149	3,18	,05
11. Üyelerinin ekonomik sorunlarına çözüm aramak dışında kültürel, sosyal ve sanatsal ihtiyaçlarına ilişkin çözümler üretmemektedirler	151	3,19	,05
Genel Toplam	154	3.15	

Tablo7 incelendiğinde, öğretmenlerin sendikadan kaynaklanan sebeplerle üye olmama bağlamında belirttiği en yüksek üç madde aşağıda yer almıştır.

1. Sendikalar, siyasi partilerin görüşlerinin savunucusu durumundadırlar ($\bar{X} = 3.39$).

2. Her gelen siyasi parti sendikaları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaktadır ($\bar{X}=3.27$).
3. Üyelerinin ekonomik sorunlarına çözüm aramak dışında kültürel, sosyal ve sanatsal ihtiyaçlarına ilişkin çözümler üretmemektedirler ($\bar{X}=3.19$).

Öğretmenlerin sendikadan kaynaklanan sebeplerle üye olmama bağlamında belirttiği en düşük üç madde ise şunlardır:

1. Her ay yapılan kesintiye rağmen, hiçbir iş üretememektedir ($\bar{X}=3.03$).
2. Üye yaptıktan sonra, öğretmenlerini bir daha arayıp sormamaktadırlar ($\bar{X}=3.03$).
3. Çalışma ve faaliyetlerinde samimi değildirler ($\bar{X}=3.04$).

Öğretmenlerin sosyal faktörler göz önüne alındığında üye olmama sebeplerine ilişkin görüşleri aşağıda Tablo8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin sosyal sebepler bakımından üye olmama sebeplerine ilişkin görüşleri ve Betimsel İstatistikler

Anket Maddeleri	N	Ort.	SS
12. Üye olunan sendikaya paralel olarak toplumda siyasi etiketlenmelerin yaşanmaktadır.(sağcı-solcu)	154	3,40	,05
13. Değişen siyasi iktidar ve düşüncelere göre sendikaların görüşü, üye sayısı, aktiviteleri de değişmektedir	153	3,35	,05
14. Sendikalar mevcut ve tanımlanan sorunlara bile çözüm üretememektedirler, bir işlevleri yoktur.	150	3,00	,06
15. Değişen siyasi tabloya göre öğretmenlerin de sendika değiştirmeleri toplumda olumsuz şekilde algılanmaktadır.	153	3,32	,06

Tablo8 incelendiğinde, öğretmenlerin sosyal kaynaklı sebeplerle üye olmama bağlamında belirttiği en yüksek üç madde aşağıda yer almıştır.

1. Üye olunan sendikaya paralel olarak toplumda siyasi etiketlenmelerin yaşanmaktadır.(sağcı-solcu) ($\bar{X}=3.40$).

2. Değişen siyasi iktidar ve düşüncelere göre sendikaların görüşü, üye sayısı, aktiviteleri de değişmektedir ($\bar{X} = 3.35$).
3. Değişen siyasi tabloya göre öğretmenlerin de sendika değiştirmeleri toplumda olumsuz şekilde algılanmaktadır($\bar{X} = 3.32$).

Öğretmenlerin sosyal kaynaklı sebeplerle üye olmama bağlamında belirttiği en düşük madde ise şudur:

1. Sendikalar mevcut ve tanımlanan sorunlara bile çözüm üretememektedirler, bir işlevleri yoktur($\bar{X} = 3.30$).

Öğretmenlerden kaynaklanan üye olmama sebeplerine ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda Tablo 9'de gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerden kaynaklanan üye olmama sebeplerine ilişkin öğretmen görüşleri ve Betimsel İstatistikleri

Anket Maddeleri	N	Ort.	SS
16. Benim fikrimi yansıtan bir sendika bulunmamaktadır	150	2,94	,07
17. Sadece siyaset yapan örgütler olduğunu düşünüyorum	153	3,12	,06
18. Gerekli bir oluşum olduğunu düşünmüyorum	151	2,47	,08
19. Türkiye'de hak aramak her zaman problem yaratmaktadır	152	3,13	,06
20. Öğretmenler sendikalarda yeterince söz sahibi olamamaktadır	148	3,20	,06
21. Sendikaların siyasi oluşuma benzemelerinden dolayı, sendikalı olmayı etik ve doğru bulmuyorum.	152	3,19	,06

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmenlerden kaynaklanan sebeplerle üye olmama bağlamında belirttiği en yüksek üç madde aşağıda yer almıştır.

1. Öğretmenler sendikalarda yeterince söz sahibi olamamaktadır($\bar{X} = 3.20$).
2. Sendikaların siyasi oluşuma benzemelerinden dolayı, sendikalı olmayı etik ve doğru bulmuyorum($\bar{X} = 3.19$).
3. Türkiye'de hak aramak her zaman problem yaratmaktadır($\bar{X} = 3.13$).

Öğretmenlerden kaynaklanan sebeplerle üye olmama bağlamında belirttiği en düşük üç madde ise şunlardır:

1. Sadece siyaset yapan örgütler olduğunu düşünüyorum(\bar{X} =3.12).
2. Benim fikrimi yansıtan bir sendika bulunmamaktadır(\bar{X} =2.94).
3. Gerekli bir oluşum olduğunu düşünmüyorum(\bar{X} =2.47).

Sendikaya Üye Olmayan Öğretmenlerin Sendikadan, Sosyal Durumdan ve Öğretmenlerden Kaynaklanan Üye Olmama Sebeplerine İlişkin Puanlarının Cinsiyete Göre T- Testi Sonuçları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Öğretmenlerin Sendikadan, Sosyal Durumdan ve Öğretmenlerden Kaynaklanan Üye Olmama Sebeplerine İlişkin Puanlarının Cinsiyete Göre T- Testi Sonuçları

<i>Cinsiyet</i>		<i>N</i>	\bar{X}	<i>Ss</i>	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kadın	Sendikadan Kaynaklanan	90	34,62	5,12	136	,328	,965
Erkek	Sebepler	48	34,31	5,58			
Kadın	Sosyal Sebepler	96	12,89	1,86	145	1,142	,157
Erkek		51	13,29	2,27			
Kadın	Öğretmenlerden Kaynaklanan	93	21,17	3,75	140	,455	,168
Erkek	Sebepler	49	20,85	4,33			

Tablo 10'daki sonuçlara göre, cinsiyet [$t_{(136)}=.328$, $P>0.05$] değişkeni açısından öğretmenlerin sendikalardan kaynaklanan üye olmama sebepleri boyutuna ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bunun yanı sıra, cinsiyet [$t_{(145)}= -1,142$, $P>0.05$] değişkeni açısından öğretmenlerin sosyal sebeplerden kaynaklanan üye olmama sebepleri boyutuna ilişkin görüşleri arasında da ve yine aynı şekilde cinsiyet, [$t_{(150)}=.455$, $P>0.05$] değişkeni açısından öğretmenlerden kaynaklanan üye olmama sebepleri boyutuna ilişkin görüşleri arasında da anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir.

Kıdem Değişkenine Göre Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olmama Görüşlerine İlişkin Anova Sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Kıdem Değişkenine Göre Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olmama Görüşlerine İlişkin Anova Sonuçları

Kıdem	N	X	Ss			
0-4 (1)	32	34,03	4,01			
5-9 (2)	37	34,94	5,83			
10-14 (3)	34	33,41	5,21			
15-19 (4)	10	32,40	4,29			
20-24 (5)	16	38,12	5,43			
25 yıl ve üzeri	10	35,5	6,15			
Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplararası	318,053	5	63,611	2,367	,043	3-5; 4-5
Gruplarıçi	3573,746	133	26,870			
Toplam	3891,799	138				

Tablo11’i incelendiğinde analiz sonuçları, kıdem değişkeni açısından öğretmenlerin sendikalara üye olmama görüşleri arasında anlamlı bir fark [$F_{(5, 133)}=2.367, P<0.05$] olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle öğretmenlerin sendikalara üye olmamalarına ilişkin görüşleri ile kıdem değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Anlamlı farklılığın kıdeme göre hangi yıllar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinde, 20-24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin ($X=38,1250$) sendikalardan kaynaklanan problemler boyutundaki görüşleri, 10-14 yıl ($X=33,4118$) ve 15-19 yıl ($X=32,4000$) kıdemi olan öğretmenlerin görüşlerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Branş Değişkenine Göre Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olmama Görüşlerine İlişkin Anova Sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Branş Değişkenine Göre Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olmama Görüşlerine İlişkin Anova Sonuçları

Branş	N	X	Ss			
Turkce	13	75,88	15,72			
Matematik	10	71,33	11,24			
Fen ve Teknoloji	11	77,70	11,73			
İngilizce	28	74,58	7,57			
Sosyal Bilgiler	11	75,57	11,69			
Beden Eğitimi	10	76,89	12,93			
Sınıf öğretmeni	26	74,93	10,85			
Diğer	28	74,03	10,86			
Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplararası	619,709	7	88,530	,712	,662	
Gruplarıçi	16044,962	129	124,380			
Toplam	16664,671	136				

Tablo12 analiz sonuçları, branş değişkeni açısından öğretmenlerin sendikalara üye olmama görüşleri arasında anlamlı bir fark [$F_{(7-129)}=.712$, $P>0.05$] olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle öğretmenlerin sendikalara üye olmamalarına ilişkin görüşleri ile branş değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Ancak görece olarak incelendiğinde Matematik öğretmenleri ile Fen ve Teknoloji öğretmenleri arasında ortalamalar itibari ile bir farkın olduğu göze çarpmaktadır.

BÖLÜM IV

TARTIŞMA VE YORUMLAR

Öğretmenler de diğer tüm kamu çalışanlarında olduğu gibi özlük haklarını aramak, maddi ve manevi yönden daha iyi koşullarda çalışmak, statü kaybını aza indirmek, kişisel gelişim sağlamak ve meslekte saygınlık kazanmak amacıyla çeşitli örgütler kurmuşlardır. Fakat bu örgütlenmelerin birçoğu uzun soluklu ve amacına ulaşan örgütlenmeler olmamıştır. Bu sebeple her geçen gün çehresi değişen, yıllara göre kapanıp açılan ve üye sayısında çok çeşitli dalgalanmalar görülen örgütler ortaya çıkmıştır. Çalışmamız herhangi bir öğretmen örgütüne üye olmayan öğretmenlerle yapılmış ve şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin sendikalara üye olmama sebepleri; sendika, sosyal ve öğretmen kaynaklı olmak üzere üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Sendikaya üye olmayan öğretmenlerin üye olmama sebepleri bağlamında en yüksek oranın “sosyal” ($\bar{X}=3.27$) sebeplerden (siyasi etiketlenmelerin yaşanması gibi) kaynaklandığı görülmektedir. Diğer önemli bir sebebin de sendikadan kaynaklı ($\bar{X}=3.15$) sebepler (sendikaların, siyasi partilerin görüşlerinin savunucusu durumunda olmaları gibi) olduğu anlaşılmaktadır. En son olarak da öğretmenden ($\bar{X}=3.01$) kaynaklı sebepler (öğretmenlerin sendikalarda yeterince söz sahibi olamamaları gibi) göze çarpmaktadır.

Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenlerini, sosyal sebepler bağlamında; üye olunan sendikaya paralel olarak toplumda siyasi etiketlenmelerin yaşanması(sağcı-solcu) ; değişen siyasi iktidar ve düşüncelere göre sendikaların görüşü, üye sayısı, aktivitelerinin de değişmesi; değişen siyasi tabloya göre öğretmenlerin de sendika değiştirmeleri toplumda olumsuz şekilde algılanması görülmektedir.

Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenlerini, sendika kaynaklı sebepler bağlamında, sendikaların siyasi partilerin görüşlerinin savunucusu durumunda olmaları; siyasi partilerin sendikaları çıkarları doğrultusunda kullanması ve sendikaların üyelerinin ekonomik sorunlarına çözüm aramak dışında kültürel, sosyal ve sanatsal ihtiyaçlarına ilişkin çözümler üretmemeleri olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenleri bulgular incelendiğinde, sosyal sebepler bağlamında; öğretmenlerin sendikalarda yeterince söz sahibi olamaması; sendikaların siyasi oluşuma benzemelerinden dolayı, sendikalı olmayı etik ve doğru bulmamaları; Türkiye’de hak aramanın her zaman problem yarattığını düşünmeleri görülmektedir.

Bu durumda sendikaya üye olmayan öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevaplarda sosyal sebeplerin ağırlıkta olması, toplumdaki sendika anlayışından ve toplumun sendikalı öğretmene bakışı açısından kaynaklanıyor olabilir. Toplumun sendikalaşma ile ilgili yaptığı etiketlenmeler (sağcı-solcu), üye olmayı olumsuz yönde etkilemektedir. Anket sonuçları görece olarak değerlendirildiğinde, çalışmamızda tamamen sendikalara yönelik olumsuz önermeler içeren sorular içinde yüksek yoğunlukta “katılıyorum” cevabının alınması, her hangi bir sendikaya üye olmayan öğretmenlerin sendikalara karşı genel olarak olumsuz bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Çalışmamız cinsiyet değişkeni bakımından değerlendirildiğinde, kadın ve erkek arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre sendika kaynaklı [$t_{(136)}=.328, P>0.05$], sosyal [$t_{(145)}=-1,142, P>0.05$] ve öğretmenlerden kaynaklı problemler [$t_{(150)}=.455, P>0.05$] boyutunda anlamlı bir fark görülmemiştir. Geçmiş yıllarda yapılan çalışmalarda Boyacı (1994), Tok (1996) ve Baysal (2006) da sendikaya üye bayan öğretmenlerin sayısının erkeklere oranla daha az olduğu tespit edilmiştir.

Kıdem yılı bakımından değişkenler incelendiğinde belirgin farklar ortaya çıkmıştır. 20-24 yıl kıdemi olan öğretmenlerin ($X=38,1250$) sendikalardan kaynaklanan problemler boyutundaki görüşleri, 10-14 yıl ($X=33,4118$) ve 15-19 yıl

($X=32,4000$) kıdemi olan öğretmenlerin görüşlerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla ilgili yorum ise; meslekte tecrübe kazanmış kişiler sendikaların içindeki hiyerarşiden daha fazla rahatsız olmakta ve sendikadan faydalanma konusunda adaletin sağlanmasında daha hassas davranmaktadırlar; fakat emeklilik yaklaştıkça bu konuya verdikleri önem azalmaktadır.

Meslekte yeni olan genç öğretmenler kendilerine daha iyi çalışma yerleri ve mevkiler edinebilmek için sendikaları ve sendikaların siyasi bağlantılarını kullanmak konusunda diğer öğretmenlere göre daha esnek davranmaktadırlar ve sendikaların yapısı ve işleyişleri ile ilgili problemlerle daha az ilgilenmektedirler. 20-24 yıl arasında ise genellikle öğretmenlerin çalışma koşullarının statikleşmesi ile birlikte sendikalara ve siyasi bağlantılarına ihtiyaç duymadıklarından etik konusu ön plana çıkmakta; sendikaların yapısı, amaç ve işleyişleri ile ilgili problemler daha fazla önemsenmektedir. Emekliliğe yakın dönemlerde ise kıdem yılının artmasıyla idarecilik konumu kazanabilmek ya da konumlarını koruyabilmek için dirsek temasları artmakta ve bu yüzden etik geri plana düşmektedir.

Ayrıca çalışmamızda, öğretmenlerin herhangi bir sendikaya üye olmalarının önündeki en büyük engel olarak toplum içinde etiketlenmekten korkmaları göze çarpmaktadır (sağcı-solcu). Yani öğretmenler toplumun geneli tarafından siyasi bir partiyle özdeş olarak bilinen bir oluşumun içinde yer almaktan çekinmektedirler. Bunun sebebi ise seçimler sonucu değişen siyasi tablo ile birlikte kendi konum ve iş güvenliklerini tehlikeye atmak istememeleri olabilir. Ayrıca çalıştığı kurumda ya da mesleki çevrede böyle siyasi bir kimlikle etiketlenmenin gelecek yıllardaki meslek hayatını olumsuz etkileyeceğini düşünmektedirler. Çünkü değişen siyasi iktidarla birlikte, sendikaların ve üye öğretmenlerin kurumlarındaki duruşu da değişmekte, iktidara yakın sendikaya üye öğretmenler daha sağlamda olduğunu düşünmekte ve işlerini daha kolay halledebilmektedirler. Anket maddelerinde de yer aldığı gibi, öğretmenler sendikalara üye öğretmenler ve yöneticilerden bazılarının makam sahibi olduğunu, bazılarının ise geri planda kaldığını düşünmektedirler.

Sendikaların siyaset yapan kurumlar olduğunu düşünen öğretmenler, sendikaların mevcut eğitim sorunları ile ilgilenmediğini ve bu sorunlara çözüm aramadığını düşünmektedirler. Boyacı (1994) da yaptığı çalışmada benzer sonuçları

elde etmiştir. Öğretmenlerin var olan sendikalara ve yöneticilerine güvenmemesi, sendikaların var olan sorunlara çözüm üretemeyeceği düşüncesi bizim çalışmamızda da göze çarpan bulgulardır. Ayrıca yine Tok (1996)'un yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiş; bazı sendikaların siyasi kesimlere hizmet ediyor olması, kendi içinde bölünmeleri, öğretmenlerin sorunlarına çözüm üretmemeleri sendikaya üyeliği engelleyen faktörler arasında gösterilmiştir. Baysal (2006) da yaptığı çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Kendi içlerinde siyasi bölünmeler, mesleki sorunlara çözüm üretilmemesi, siyasi iktidarla birlikte sendikanın üye sayısının değişmesi, sendikaya üye olmayı engelleyen başlıca bulgulardır. O halde bu çalışmaların ve bizim çalışmalarımızın ortak noktası şudur ki, herhangi bir sendikaya üye olmayan öğretmenler sendika=siyaset olarak düşündüğü için böyle bir oluşuma katılmaktan uzak durmaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmenler, özlük haklarını aramak, maddi ve manevi yönden daha iyi koşullarda çalışmak, statü kaybını aza indirmek ve meslekte saygınlık kazanmak amacıyla çeşitli sendikal örgütlere üye olmaktadır. Bu çalışmayla, bir yönden sendikalar ve öğretmenler arasındaki arz-talep dengesi incelenmiştir. Tüzüklerinde ve yönetmeliklerinde oldukça yararlı ve olumlu hedeflerden bahseden sendikaların, bu kadar yararlı ve öğretmenlerin lehine amaçlar oluşturmalarına rağmen bazı öğretmenler tarafından neden talep edilmediği incelenmiştir.

Bu araştırmanın amacı İlköğretim Öğretmenlerinin, sosyal haklarının aranmasında aracı örgütler olan sendikalara katılmama sebeplerini ortaya çıkarmaktır. Yani “İlköğretim öğretmenlerinin sendikalara üye olmama sebepleri” araştırılmıştır. Öğretmenlerin düşüncelerini, var olan durumu ortaya koymak amacıyla yapılmış betimsel bir çalışmadır. Bu araştırmanın evrenini 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılında Uşak ili merkez sınırları içerisinde ilköğretim okullarında görev yapan ve sendikalara üye olmayan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemi ise Uşak ili merkez sınırları içerisinde ulaşılabilir 32 ilköğretim okulu ve bu okullarda görev yapan sendika üyesi olmayan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemeye dahil edilen 32 ilköğretim okulunda görev yapan ve sendika üyesi olmayan 251 öğretmene anket dağıtılmış bu öğretmenlerden ancak 154’ünden anket geri dönüşü sağlanmıştır.

Öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri cevaplar, Alfa güvenilirlik analizine tabi tutularak, güvenilirlik analizi yapılmıştır. Veri toplama aracının Cronbach Alfa testine göre güvenilirlik katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır. Veri toplama aracında “Sendikadan Kaynaklanan Problemler”, “Sosyal Problemler”, “Öğretmenlerden Kaynaklanan Problemler” olmak üzere toplam üç boyut bulunmakta ve bu boyutlar altında 21 madde yer almaktadır. Sorulara verilecek

cevaplar dörtlü likert tipinde gruplandırılmış; “hiç katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” seçeneklerinden oluşmaktadır.

Veri toplama aracının ilk bölümünü “Kişisel Bilgiler” oluşturmaktadır. Bu bilgiler; cinsiyet, yaş, kıdem yılı, branş olarak bölümlendirilmiştir. Sendikaya ye olmayan öğretmenlerin sendikaya ye olmama nedenlerine ilişkin görüşleri, yaş, cinsiyet, branş ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir ilişki olup olmadığı t testi ve Anova testi yapılarak hesaplanmıştır. Sendikaya ye olmayan öğretmenlerin ye olmama nedenlerine ilişkin görüşlerini belirlemede dörtlü Likert tipi derecelendirme leği ve bu ölçeğe uygun olarak elde edilen ağırlıklı ortalama puanlarının derecelendirilmesi ve yorumlanabilmesi için 1.00-1.74 (kesinlikle katılmıyorum); 1.75-2.49 katılmıyorum; 2.50-3.24 (katılıyorum); 3.25-4.00 (kesinlikle katılıyorum) aralıkları kullanılmıştır. Genel bir çerçeveden bakıldığında, öğretmenlerin sendikalara ye olmama sebebi olarak ankette belirlenmiş olan üç bölüm içerisinde en çok sosyal problemler sebep olarak gösterilmiştir ($\bar{X}=3.27$).

Bu durumdan, ye olmayan öğretmenlerin toplumdaki sendika anlayışından ve toplumun sendikalı öğretmene bakışı açısından dolayı sendikalar ye olmamayı tercih ettikleri düşünülmektedir. Ayrıca her hangi bir sendikaya ye olmayan öğretmenlerin sendikalara karşı genel olarak olumsuz bir tutuma sahip oldukları çalışma sonucu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte herhangi bir sendikaya ye olmayan öğretmenler sendikalara karşı olumsuz bir tutuma sahip olsalar da, sendikaların gerekli kurumlar olduğunu düşünmektedirler.

Cinsiyet değişkeni bakımından ise anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Ancak kıdem yılı bakımından farklılıklar bulunmuştur. Kıdem yılı bakımından değişkenler incelendiğinde; 20-24 yıl kıdemi olan ğretmenlerin ($X=38,1250$) sendikalardan kaynaklanan problemler boyutundaki görüşleri, 10-14 yıl ($X=33,4118$) ve 15-19 yıl ($X=32,4000$) kıdemi olan öğretmenlerin görüşlerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu çalışmada ilköğretim ğretmenlerinin sendikalara ye olmama sebepleri ilişkin bulgulara bağlı kalarak şunlar önerilebilir;

Mevcut sendikaların tam anlamıyla büyük bir reform geçirmesi önerilmektedir. Sendikaların tüzük ve yönetmeliklerinde yer alan amaçlarının daha

net anlaşılması amacıyla; sendikaların seminer, konferans gibi tanıtım etkinlikleri organize etmelidir. Böylelikle üye olmayan öğretmenlere kendilerini daha iyi tanıtarak üyelik durumlarını etkileyebilirler.

Sendikaların siyasi partilerin güdümü altında faaliyet göstermemeleri için gerekli tedbirler alınmalıdır. Sendikaya yönetimindeki kişiler siyasi çevrelerle iç içe olmamaya özen göstermelidir. Sendika üyelerinin ekonomik sorunlarına çözüm aramak dışında kültürel, sosyal ve sanatsal ihtiyaçlarına ilişkin çözümler üretmeleri sağlanmalıdır. Bu bağlamda, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlayacak, sorunlarına çözüm arayacak faaliyetler yer alabilir, bu anlamda projeler, kurslar, seminerler düzenlemelidir. Öğretmenlerin sendikaya üye olduktan sonra sendika ile iletişimi sürekli kılacak gerekli mekanizma kurulmalıdır. Bu bağlamda, sendika üyeleri belirli aralıklarla piknik, çay vb. etkinlikler düzenlemelidir. Bu etkinliklerle sendika içi iletişimi sürekli kılmadır. Bundan sonra yapılabilecek bir araştırma olarak ise; sendikaya üye olsun ya da olmasın, öğretmenler arasında bir araştırma yapılarak, sendikalardan beklentilerinin neler olduğu araştırılabilir. Sendikalar da, kendilerini bu beklentiler doğrultusunda revize edebilirler.

KAYNAKÇA

- Açıkalin, A. (1994). *Çağdaş Örgütlerde İnsan Kaynağının Yönetimi*. Ankara, Pegem Yayınları.
- Balcı, A. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara, Pegem A Yayınları.
- Başaran, İ.E. (2000). *Örgütsel Davranış-İnsanın Üretim Gücü*. Ankara, Feryal Matbaası.
- Baysal, Ö. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Örgütlenmelere İlişkin Tutumları(Uşak Örneği)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Boyacı, H. (1994). *Öğretmenlerin Mesleki Örgütlenmeye İlgilerinin Düzeyi Ve Bu İlgili Düzeyinin Etkenleri*. Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Bursalıoğlu, Z. (1991). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara, Pegem Yayınları.
- Celep, C. (2004). *Meslek Olarak Öğretmenlik*. Ankara, Anı Yayınları.
- 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Üye Sayıları (2009). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.
http://www.calisma.gov.tr/article.php?category_id=50&article_id=664
 adresinden 27 Temmuz 2009 tarihinde alınmıştır.
- Eğitim-İş Sendikası Tüzüğü*(2007). www.egitimis.org.tr/download/tuzuk.doc, kaynağından 12 Nisan 2009 tarihinde alınmıştır.
- Eğitim-Sen Denetleme Kurulu Tüzük Yönergesi*(2006). www.egitimsen.org.tr/index.php, kaynağından 27 Mayıs 2009 tarihinde alınmıştır.
- En çok bayan üyeye sahip sendika, Eğitim Sen, konulu forum tartışması*. <http://www.memurlar.net/haber/89889/> kaynağından 4 Temmuz 2009 tarihinde alınmıştır.
- Erdem, A.R.(1996). Eğitim Sendikalarının Amaçlar Yönünden İrdelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi. Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:1, 79/87.

- Erdem,A.R.(1996). *İlkokul Öğretmenlerinin ve Yöneticilerinin Eğitim Sendikalarından Beklentileri*. Gazi Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Eski Türk Eğitim Sendikası Tüzüğü*(2006).
www.eski.turkegitimsen.org.tr/doc/Tuzuk.doc, kaynağından 27 Mayıs 2009 tarihinde alınmıştır.
- Gerboğa,D.(2006).*Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Sendikal Örgütlenmeye İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu* (2001). Adalet Bakanlığı.
http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/1148.html kaynağından 24 Temmuz 2009 tarihinde alınmıştır.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara, Nobel.
- Keskinkılıç, K. (2007). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara, PegemA Yayınları.
- Küçükahmet, L., Değirmencioğlu, C., Uğuzman Er, T., Öksüzoğlu, A.F., Özdemir, İ.E. ve Korkmaz, A. (2000).*Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara, Nobel Yayınları.
- Türkmen,L., Baysal,Ö. ve Yücel,C.(2007). Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Örgütlenmeye Yönelik Tutumları (Uşak İli Örneği)*. Anadolu Üniversitesi 6. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Eskişehir.
- Mahiroğulları, A. (2001). Anadolu'da Sendikacılık: Sivas Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı:1, 93/114
- Memurların Sendikalardan Beklentileri konulu forum tartışması*.
www.memurlar.biz/haber/20080818/Memurlarin-Sendikalardan-Beklentileri.php kaynağından 20 Haziran 2009 tarihinde alınmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye Eğitim İstatistikleri 2005–2006*, Ankara.
- Özen, B.A. (2003). 1930'lu Yıllarda Öğretmenlerin Meslek Birlikleri. *Journal of Historical Studies*, Sayı:1, 1/8.
- Sendikal Birlik Dergisi*, (2004). Yıl 1, Sayı 1.
www.sendikalbirlik.net/dergi/dergi1/cikarken.htm kaynağından 15 Haziran 2009 tarihinde alınmıştır.
- Sarpkaya, R. (2005). Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olma Durumlarını Etkileyen Etmenlerin Profili. *Mülkiye Dergisi*, Sayı:247, 109/127

Şimşek, H., ve Seashore, K. (2008). Öğretmen Sendikaları, Yeni Sendikacılık ve Dönüşen Kültürel Mecazlar. *EJER(Eurasian Journal of Educational Research)*, Sayı:31,93/113.

Tok, T. N. (1996). *Okul Yöneticileri Ve Öğretmenlerin Mesleki Örgütlenmeye İlişkin Görüşleri*. Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Vezirköprü Eğitim Bir-Sen Temsilciliği Tüzüğü.

<http://www.vezirkopruebs.com/sayfa.asp?sayfaID=8> kaynağından 2 Temmuz 2009 tarihinde alınmıştır.

EK-1 (Ölçek Formu):

Değerli Meslektaşlarım;

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalında yapılacak olan bu araştırmanın amacı, Uşak'taki İlköğretim Okullarında çalışan öğretmenlerinin Eğitim Sendikalarına üye olmama sebeplerini araştırmaktır.

Ölçek dört bölümden oluşmaktadır. I.Bölümde kişisel bilgileri içeren çoktan seçmeli sorular; II.Bölümde Sendikalardan Kaynaklanan Problemlere ilişkin sorular; III.Bölümde Sosyal Problemler; IV. Bölümde ise Öğretmenlerden kaynaklanan sorunları içeren sorular bulunmaktadır.

Araştırma sonunda elde edilen bulgular yalnızca bilimsel çalışmalarda kullanılacak olup; verdiğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Araştırmanın başarısı sizlerin ankete vereceği eksiksiz ve objektif cevaplara bağlıdır.

Zaman ayırdığınız, özen gösterdiğiniz ve araştırmaya olan katkılarınız için şimdiden TEŞEKKÜR EDERİM.

Ebru GÖKÇE

Uşak Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

1- Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

2- Yaşınız?

25 yaş ve altı 26-34 yaş 35-39 yaş

40-44 yaş

45-49 yaş 50 yaş ve üzeri

3- Kıdem yılınız?

0-4 yıl 5-9 yıl 10-14 yıl 15-19 yıl

20-24 yıl 25 yıl ve üzeri

4-Branşınız?

Türkçe Matematik Fen ve Teknoloji

İngilizce Sosyal Bilgiler Teknoloji ve Tasarım

Din Kültürü ve Ah.B. Görsel Sanatlar

Müzik Beden Eğitimi

Diğer.....

(lütfen belirtiniz)

SENDİKALARDAN KAYNAKLANAN PROBLEMLER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Sendikalar kendi amaçları dışında çalışmaktadır.				
2. Sendikalar, siyasi partilerin görüşlerinin savunucusu durumundadırlar.				
3. Çalışma ve faaliyetlerinde samimi değildirler.				
4. Ülkenin mevcut eğitim sorunlarına yeterince eğilmemektedirler.				
5. Çeşitli çıkar ve baskı gruplarının elindedirler.				
6. Her ay yapılan kesintiye rağmen, hiçbir iş üretememektedir.				
7. Her gelen siyasi parti sendikaları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaktadır.				
8. Üye yaptıktan sonra, öğretmenlerini bir daha arayıp sormamaktadırlar.				
9. Sendikaların grev hakkının olmaması çözüm üretmelerini engellemektedir.				
10. Bazı kişilerin makam sahibi olduğu, diğerlerinin geri planda kaldığı kurumlardır.				
11. Üyelerinin ekonomik sorunlarına çözüm aramak dışında kültürel, sosyal ve sanatsal ihtiyaçlarına ilişkin çözümler üretmemektedirler				

BÖLÜM III

SOSYAL PROBLEMLER:	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Üye olunan sendikaya paralel olarak toplumda siyasi etiketlenmelerin yaşanmaktadır.(sağcı-solcu)				
2.Değişen siyasi iktidar ve düşüncelere göre sendikaların görüşü, üye sayısı, aktiviteleri de değişmektedir				
3.Sendikalar mevcut ve tanımlanan sorunlara bile çözüm üretememektedirler, bir işlevleri yoktur.				
4.Değişen siyasi tabloya göre öğretmenlerin de sendika değiştirmeleri toplumda olumsuz şekilde algılanmaktadır.				

BÖLÜM IV

ÖĞRETMENLERDEN KAYNAKLANAN PROBLEMLER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Benim fikrimi yansıtan bir sendika bulunmamaktadır				
2.Sadece siyaset yapan örgütler olduğunu düşünüyorum				
3.Gerekli bir oluşum olduğunu düşünmüyorum				
4.Türkiye’de hak aramak her zaman problem yaratmaktadır				
5.Öğretmenler sendikalarda yeterince söz sahibi olamamaktadır				
6.Sendikaların siyasi oluşuma benzemelerinden dolayı, sendikalı olmayı etik ve doğru bulmuyorum.				

Eklemek istediğiniz görüş veya düşünceniz varsa lütfen belirtiniz. TEŞEKKÜLER

ARAŞTIRMA YAPILMAK İSTENEN OKULLAR LİSTESİ		
S.NO	OKULUN ADI	TLF.NO FAKS
1	23 Nisan İlköğretim Okulu	223 39 59 227 50 03
2	Ahmet Ali Aşçı İlköğretim Okulu	231 32 14
3	Atatürk İlköğretim Okulu	223 39 45 227 92 52
4	Aybey İlköğretim Okulu	223 39 46
5	Aydın Turhan İlköğretim Okulu	231 57 64
6	Bedriye ve Kadir Uysal İlköğretim Okulu	227 73 74
7	Besim Atalay İlköğretim Okulu	223 39 63 227 74 66
8	Bireylül İlköğretim Okulu	223 39 48 223 00 73
9	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	223 36 49 223 39 49
10	Dikilitaş İlköğretim Okulu	227 56 77
11	Ergenekon İlköğretim Okulu	223 39 50 227 84 96
12	Eşe ve Halil Erdoğdu İlköğretim Okulu	216 03 74
13	Fevzi Çakmak YİBO	231 42 94 231 15 31
14	Ganime Özadam İlköğretim Okulu	223 39 87
15	Gazi Mustafa Kemal i.ö.o.	223 39 52 227 40 55
16	Halit Ziya Uşaklıgil İ.Ö.O.	223 39 66 223 15 31
17	Hasan Hilmi İlköğretim Okulu	223 39 53 223 29 79
18	Hasibe ve Mazhar Gürbüz İlköğretim Okulu	227 93 94
19	Kurtuluş İlköğretim Okulu	223 39 54
20	Malkoçoğlu İlköğretim Okulu	223 39 55
21	Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu	216 28 99
22	M.Sadık Boz İlköğretim Okulu	223 97 58 223 46 44
23	M.Sesli İlköğretim Okulu	216 31 71
24	Mehmetçik İlköğretim Okulu	223 39 57
25	Milli Egemenlik İlköğretim Okulu	216 42 62
26	Muzaffer Mert İlköğretim Okulu	223 31 42
27	N.Dülgeroğlu İlköğretim Okulu	224 56 75 224 58 29
28	Nuri Şeker İlköğretim Okulu	224 03 21
29	Ö.Bedrettin Uşaklı İlköğretim Okulu	223 39 68
30	Özdemirler İlköğretim Okulu	231 10 73
31	Turhan Akçay İlköğretim Okulu	224 39 39 224 27 37
32	Uğur Serdaroğlu İlköğretim Okulu	223 39 61

